

S'Esclop

Quadern cultural 50

Maig - Abril 2010, II època, any IX

3,50 €

Aniversari
23 d'abril
1999 -2010

ÒSCAR AGUILERA
ANTÒNIA ARBONA
IRENE BACCARINI
JOAN CABALGANTE
VICENÇ CALONGE
ÀNGELS CARDONA
ANTONI CLAPÉS
AINA FERRER

BARTOMEU FIOI
VÍCTOR GAYA
TONY GOST
MARIA ROSA LLABRÉS
FRANCESC LLADO
MIQUEL ÀNGEL LLADO
MIQUEL LÓPEZ CRESPI
LLUIÇ MORALES

JOAN ALFONS MARI
ALFONS NAVARRET
VICENÇ PENYA
JOSEP PIZÀ I DÍDAL
FONÇ PONS
MARIA VICTÒRIA SECALL
LLUÍS SERVERA
ANTONI TORRENS

ÀNGEL TERRON
PAU VADELL
ANTONI VIDAL FERRANDO
JAUME VIDAL FORTIÇA
MARIA VIL·LANGOMKE
&
BENET BOHIGAS
PABLO H. BUENO

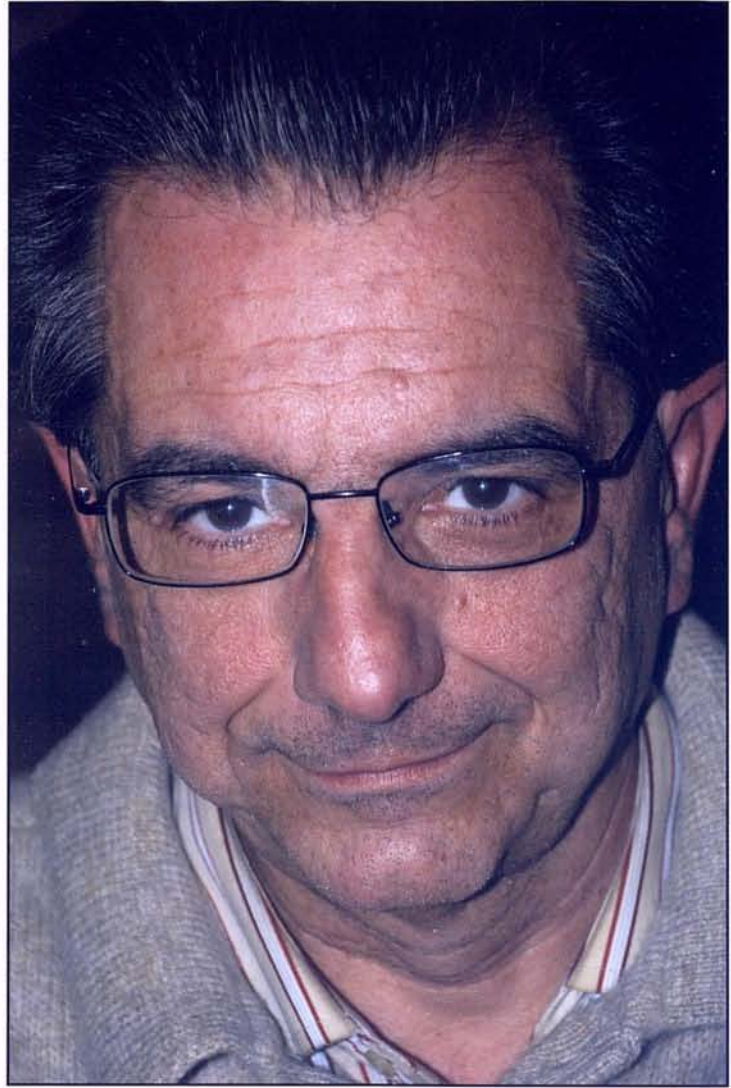
CRESPI I ALBANY
BARTOMEU FIOI
FRANCESC FLORIT NIN
JOAN
TÒBOL SASTRE
JOSÉ SEDANO
PAU VADELL
MAGDALENA VIDAL

1 de maig

Adéu company!

MATIES TUGORES, el passat 17 de desembre, va presentar *Quinze veus surrealistes franceses*, a l'Alliance Française de Palma; hi participaren Àngel Terron i Perfecto Cuadrado, Michel Magneir (cònsol de França) i Emili Sánchez-Rubio va llegir alguns poemes del llibre; però, Maties Tugores ja no va poder presentar sa darrera traducció: *Complanta dels captaires àrabs de la Casbah i de la petita Jasmina morta pel seu pare*, del poeta algerià d'expressió francesa Ismaïl Aït Djafer. Lleonard Muntaner Editor havia inclòs l'edició bilingüe, en català i francès, (amb pròleg de Kateb Yacine) en la col·lecció «Poesia». Jean-Paul Sartre ja havia donat a l'obra d'Aït Djafer la importància que es mereixia, publicant-la en «Les Temps Modernes». En Maties tenia molts altres projectes literaris que, malauradament-, s'han vist trencats de sobte. Maties traductor, amant de la llengua i literatura francesa i catalana, -amb les seves traduccions d'autors francesos al català i les de poetes balears al francès, i amb els seus poemes-, col·laborava sempre amb gran entusiasme a *S'Esclop* i, sobretot, feia de pont entre les grans cultures francesa i catalana, que estimava profundament.

R.

Maties Tugores a «Es pinzell», Ciutat, 15-1-2009, fotografia: Benet Bohigas

Maties Tugores i Garau

Carn de vas

E fas podrir les carns dins en lo vas,
Ausiàs March

A la memòria de l'amic i poeta Maties Tugores

No comprenc quan tenc un got de vidre entre les mans la raó per la qual no cauen un darrere l'altre els àtoms que el formen com si fossin gotes d'argent viu que esclaten sobre el tasser esventrades en bolles de mercuri.

No comprenc quan camin sobre les llambordes de pedra viva del carrer i respir l'oxigen, que aquest no incineri tot el meu cos com a brasa ardent.

No comprenc com els meus sentiments d'amor reboten sobre les parets de les cases com a ecos anodins.

No comprenc la mort en solitud, quan el miocardi es xapa i deixa vessar tota la sang de la vida sobre el trespol del pis sense temps de poder escriure un poema més.

Àngel Terron

Febrer 2010

Editor: **S'Esclop**
Associació cultural

Director:

Joan Fullana i Juan

Consell de Redacció:

Josep Pizà i Vidal
Gaspar Servera
Miquel J. Servera
Magdalena Vidal

Administració:

S'Esclop

Apartat de correus 5222
07011 Palma (Mallorca)

Telèfons:

971 - 439209

971 - 693933

Fax: 971 - 734012

sesclop@hotmail.com

sesclopquadern@hotmail.com

Publicitat:

639 - 954223

Coberta i contracoberta:

Crespi i Alemany

Disseny:

Joan Fullana

Tractament d'imatges:

Iñaki Macià

Impressió:

Loracar SL

Dipòsit legal:

PM - 2551-2003

ISSN 1697-7300

S'Esclop

Índex

Aniversari
23 d'abril
1999 -2010

ÒSCAR	AGUILERA I MESTRE	20
ANTÒNIA	ARBONA I SANTAMARIA	13
IRENE	BACCARINI	30
JOAN	CABALGANTE GUASP	39
VICENÇ	CALONGE I GUSTÀ	35
ÀNGELS	CARDONA PALMER	21
ANTONI	CLAPÈS	24 i 25
AINA	FERRER TORRENS	37 - 39
BARTOMEU	FIOL	22
VÍCTOR	GAYÀ	15
TONI	GOST	11
MARIA ROSA	LLABRÈS RIPOLL	40
FRANCESC	LLADÓ I ROTGER	26
MIQUEL ÀNGEL	LLADÓ RIBAS	31
MIQUEL	LÓPEZ CRESPI	6
LLUÍS	MAICAS	10
JOAN ALFONS	MARÍ I TORRES	14
ALFONS	NAVARRÈT I XAPA	36
VICENT	PENYA	9
JOSEP	PIZÀ I VIDAL	23
PONÇ	PONS	4
MARIA VICTÒRIA	SECALL	42
LLUÍS	SERVERA SITJAR	30
ANTONI	TORRENS I GOST	10
ÀNGEL	TERRON	2
PAU	VADELL I VALLBONA	16 - 18
ANTONI	VIDAL FERRANDO	5
JAUME	VIDAL FORTEZA	32
MARIÀ	VILLANGÓMEZ	26 - 29

Il·lustracions

BENET	BOHIGAS	2
PABLO H.	BUENO	43
	CRESPI I ALEMANY	1 i 44
BARTOMEU	FIOL	22
FRANCESC	FLORIT NIN	12
	JOAN	31, 33 i 35
TÓFOL	SASTRE	11
JOSÉ	SEDANO	21
PAU	VADELL I VALLBONA	16, 17 i 18
MAGDALENA	VIDAL AMENGUAL	23, 32 i 34

S'Esclop, Quadern cultural no retribueix cap de les col·laboracions; la redacció no torna els originals no sol·licitats ni sostindrà correspondència sobre els mateixos; la revista no comparteix necessàriament les opinions signades dels seus col·laboradors.

S'Esclop, Associació cultural no gaudeix del suport econòmic de cap institució municipal ni rep ajudes de cap organisme autonòmic.

Clarice Lispector

Nua en la nua
certesa ardent del text,
escris paraules
que t'obren en la nit,
com una nafra,
la quarta dimensió
i els teus ulls dolços,
vidents, sexats, jueus,
il·luminen el caos
on vibra l'alarit
etern del temps.

Has viscut sempre *Perto
do coração salvagem*
i no expliques,

no contes,
no narres,
no dius...

sortillera reveles,
sense cap trama el flux
del no-res i l'absurd.

Hi ha un insecte amb el cos
mig defora, enganxat
a la porta que et mira.

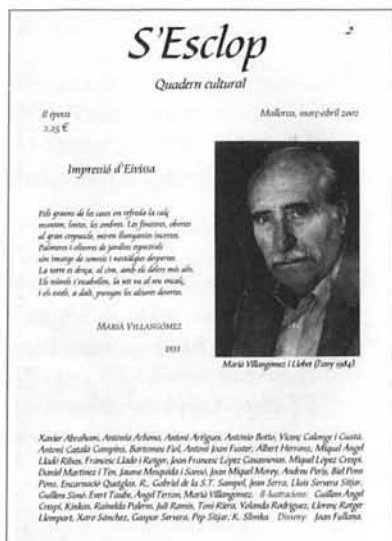
Hermeneuta lunar,
brasileira d'enlloc,
l'escriptura t'acull
com un regne sagrat
on allò sense nom
es fa càbala i tu,
fetillera de mots
sobrevius explorant
el llenguatge i l'angoixa.

Ponç Pons

(Inèdit)

1 / Josep M. Llompart

2 / Maria Villangómez

3 / Llorenç Rotger

Cementeri de Highgate

Per a Gregori Mir

No li havíem comprat flors.
El vent se'n duia l'eco gris de seu catecisme.
Quasi amb indiferència travessàrem el parc.
Un estanyol amb ànecs i els vidres trencadissos
de la utopia eren la nostra dialèctica.
A mitja hora de Londres, la ciutat
perdia arquitectura. Tenia el regust
teatral d'algun conte
que nosaltres llegíem amb ulls cecs.
A dins el cementeri va començar a nevar.
Ja no veien cap corb. Una àlgebra d'arrels
i d'heures irascibles devastava les tombes.
Caminàrem, dins una simfonia d'epitafis i arcàngels,
fins a la de Karl Marx.
Férem fotografies d'una tristesa blanca.

Antoni Vidal Ferrando

De Gebra als vidres (inèdit)

S'Esclop, Quadern cultural 2002

4 / Ricard Pinyol

5 / Magdalena Vidal

6 / Josep Coll Bardasol

Dama de Negre

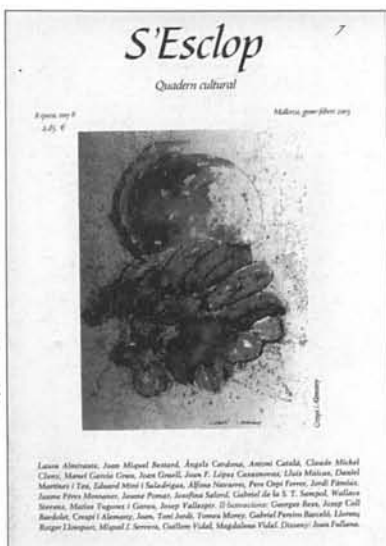
Imagin ta silueta, Dama de Negre, altiva i segura,
arribant, àvida de sang, a cercar els meus secrets,
els camins ignots del desig que encara trontollen,
pàl·lids, dins el meu cor malalt que tremola,
en la vasta tarda que declina, ansiosa de tenebres.
Et veig arribar amb tot l'estrèpit de l'hivern
de les llunyanes immensitats on habites,
freda, magra, àirada sempre, mostrant les urpes,
dansant, ombrívola, enmig tants crepuscles grocs,
les llàgrimes i els somnis arruïnats que xisclen en el somni.
Talment un enfosquit enemic cavalcant els estels,
l'obscura columna de núvols curulls de dol,
els eixordadors crits dels innocents que has mort,
destruïtiva, batent les ales, senyora dels avencs,
proferint penetrants gemecs de plaer enmig de les flames.
Quin horitzó més enfosquit t'acompanya, negre ocell,
transformant en un infern la serena superfície de l'estany.
Com una sobtada pedregada, folla, esbategant,
calmosa i horrible sobre tot el que hem estimat.

Miquel López Crespí

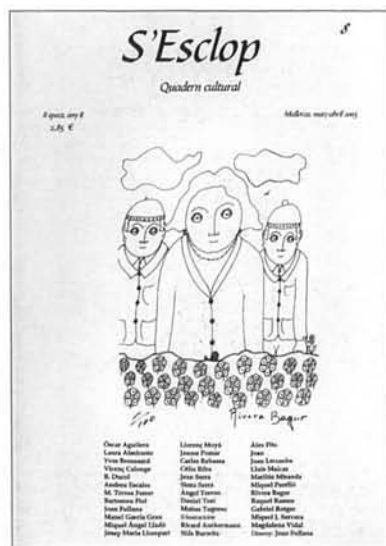
(Inèdit)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI (Sa Pobla, Mallorca, 1946) és novel·lista, autor teatral, assagista i poeta. D'ençà dels anys setanta, ha publicat més de seixanta llibres de narrativa, poesia, teatre, memòries, novel·la i assaig i ha estat guardonat en moltes ocasions; recentment amb el Premi de Narrativa «Alexandre Ballester» 2009 per la novel·la *Els crepuscles més pàl·lids*; que properament serà publicada. Part de la seva obra s'ha traduït a l'anglès, el castellà, el francès i el romanès. Així mateix ha publicat centenars d'articles de premsa dedicats a la literatura i la història de Mallorca.

S'Esclop, Quadern cultural 2003

7 / Crespí i Alemany

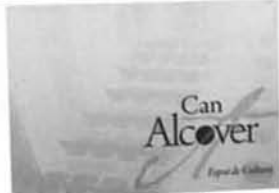

8 / Rivera Bagur

9 / Nils Burwitz

Joan Alcover
Programació
Notícies
Espais del centre
Publicacions
Galeria d'imatges
Contacte

Propers actes
11-06-2009 / 20:00h
Cicle de viatges
"Itinerants", Senegal:
Toubabs entre baobabs.
2009-06-11

17-06-2009 / 20:00h
Projectió del documental
Rewind. Una mirada cap al

Cicle de viatges
"Itinerants". Senegal:
Toubabs entre baobabs.
2009-06-11

Ja en són 5! Celebració
del cinquè aniversari de
Tribuna Mallorca, diari
digital.
2009-06-18

Poetes Cap al tard.
2009-06-24

Agenda Cultural

Can Alcover	Agenda Cultural
11-06-2009 / 20:00h Cicle de viatges "Itinerants". Senegal: Toubabs entre baobabs.	11-06-2009 / 20:00h Cicle de viatges "Itinerants". Senegal: Toubabs entre baobabs.
17-06-2009 / 20:00h Projectió del documental Rewind. Una mirada cap al	17-06-2009 / 20:00h Projectió del documental Rewind. Una mirada cap al
19-06-2009 / 20:00h 10a activitat interdisciplinària a Lluís Companys	19-06-2009 / 20:00h 10a activitat interdisciplinària a Lluís Companys
24-06-2009 / 20:00h Poetes Cap al Tard	24-06-2009 / 20:00h Poetes Cap al Tard
28-06-2009 / 20:00h Celebració del cinquè aniversari de Tribuna Mallorca, diari digital.	28-06-2009 / 20:00h Celebració del cinquè aniversari de Tribuna Mallorca, diari digital.

Notícies
Atornada un dia la conferència "Quan no calen les paraules: Darwin i l'estudi de l'expressió emocional humana", de Jaume Rosselló.
20-05-2009

CASA MUSEU DEL POETA JOAN ALCOVER

PRIMERA PLANTA: SALA AUDIOVISUAL

Can Alcover
Notícies

Vida i obra

Joan Alcover i Naupia va néixer a Palma el 1874. A l'Institut Balneari va ser col·laborador del poeta Miquel Costa i Llobera, Joan Lluís Vives i el poeta Antoni Maura i va tenir de professor el poeta romàntic Joan Lluís Forner i Galbarrà.

El 1897 comença la carrera de Dret a Barcelona, on va entrar en contacte amb el moviment de la Renaixença. Va relacionar-se amb Dret Cardó i Cambús al 1876 i es va incorporar a l'Ateneu d'Història.

Va ingressar a la filial del partit liberal d'Antoni Maura, amic personal d'empí dels anys d'estudi. El 1879 va ser regidor de l'Ajuntament de Palma i, entre 1883-84, publica l'homage al 1881, amb curt però influent a Corti, pel mateix partit.

Maura i una temptativa ben curta a Madrid, on quedà associat a unes quantes desconnexions de la política en l'entorn de la Renaixença, torna a Mallorca. Allí, després d'una estada de la seva família, va abandonar la política i es dedicà a l'ensenyament i a la cultura.

Progressivament, la ideologia política d'Alcover evoluciona cap a un salutarisme de dretes, pròxim a la Lliga Republicana de Catalunya.

Participa en la carrera política, va entrar la Carrera Literària quan, al començament, va afegir en català i castellà. Va publicar el seu primer poemeta "Fany 1872", i com any més tard, al 1887, va guanyar un gran concurs amb el poema "El mar".

El 1887 comença la etapa personal de Joan Alcover: "Mar la seva esposa Rosa Pujol", altre mar tard. Dos fills, Francesc i Miquel, van néixer el 1888 i el 1890, respectivament.

El 1897 comença la etapa personal de Joan Alcover: "Mar la seva esposa Rosa Pujol", altre mar tard. Dos fills, Francesc i Miquel, van néixer el 1888 i el 1890, respectivament.

Qui va escriure La Balanguera?
Apropa't a Joan Alcover i viu la cultura

Can Alcover - Espai de Cultura
visita el web
canalcover.cat

Joan & Pedro

ES TALLER

*CANVI D'OLI
ESPECIALISTES EN FRENS
CÀRREGUES D'AIRE CONDICIONAT
POSTA A PUNT DE MOTOR
EQUILIBRATS I PNEMÀUTICS
FRENÒMETRE (ITV)
LI PASSAM LA ITV
SENSE CITA PRÈVIA*

Telèfon i fax 971 75 53 65
C/ General Riera, núm. 28, baixos
07003 Palma
Servei de carretera 24 hores
telèfon 971 47 15 38
www.comercialmallorca.com

I renta-cotxes

Al vostre servei sempre!

- Neteja personalitzada i completa
- Sistema ecològic i antiretxades

Ens trobareu a

AUTOARENTAT

Joan & Pedro

Carrer Bartomeu Pou, núm. 50 - 07003 Palma
telèfon 971 - 75 53 65

SAGITARI

libreria

Llibreria especialitzada
en poesia

www.llibreriasagitari.com

*Entri a la nostra web i conegui els
serveis que posam a l'abast dels
interessats en Poesia i Literatura*

- Llistat per autors o títols
- Llistat de novetats i incorporacions al nostre fons
- Informació telefònica:
971 73 06 08
- Informació i comandes per fax:
971 28 33 88
- Informació i comandes per correu electrònic

xabraham@teleline.es

Servei de venda amb lliurement
contra reemborsament

Servei de recerca de títols
de qualsevol especialitat

*Carrer de Joan Miró, 62
07015 Palma de Mallorca*

Pàrquing a 50 metres

Absència

Repassa instants comuns sobre el capçal del llit.
Una escena de pànic, de foc, d'espès orgull.
És amb aquesta absència que et sent més prop que mai.
Se'm fa present l'absència del teu cos remot i íntim.
Les còpules de sempre, les que són, les que no,
m'han tornat a un estat mental incompreensible.
No puc agafar el son, però sí atrapar el somni
de tenir frec a frec les mans plenes de tu.
És com si així la vida obrira cada porta
i no ens deixara veure rere dels seus llindars.
(Després de tot, la vida és tot allò que ens passa
-ja ho va dir el rapsode- mentre fem altres plans.)
No pot dormir qui vol sinó qui pren la vida,
fent-la seua per sempre, amb els dits del desig.
La moixaina del vent en el canyar del riu.
Dolça febre d'afany que em puja per les venes.
He capturat el somni i no refuse afonar-me
en les aigües diàfanies del seu esclat perenne.
Eternament per sempre en jaurem a la riba.

(Inèdits)

L'àvia

L'àvia Fina deia que ja havia viscut
prou i massa i patia pels moments esmerçats
sense ser-ne prou digna. Era de l'any divuit
i havia corregut gran part del segle XX
entre espentes i bacs, entre malsons i somnis,
vanes il·lusions i esperances perdudes.
No sortia al carrer, tal com acostumava
per adquirir la força que li oferia un àmbit
de gestes quotidianes i de factibles lluites,
sinó que romania closa en el propi setge
com un gos arrupit o un mol·lusc sense closca.
Era molt seua, l'àvia, i estava tan exhausta
de viure sense ganes, d'esquivar determinis,
que va penjar els hàbits i ens va dir a reveure.
Tancà totes les portes i, bo i fent-se un bolic,
es retirà capbaixa a les estances fosques
del dubte i la incertesa. No patiu per mi -deia-,
no voldria fer pena ni tampoc ser un moble
en què tots entropessen i no saben què fer-ne.
Recordeu-me com sóc: aquesta pobra dona
que ha viscut prou i massa i ha corregut a espentes
gran part del segle XX. I va ser aleshores
que va fer un somriure, aclucà les parpelles
i s'adormí per sempre. Adéu, àvia Fina,
aquestes ratlles són un breu testimoniatge
del meu record de tu i de la meua estima.

Vicent Peña

VICENT PENYA (Rafelbunyol, l'Horta de València, 1961) és l'autor dels llibres de poesia *Desig de terra* (1998, premi Agustí Bartra), *Sense un punt de record* (1998), *De la casa estant* (1999, premi Vila de Nules), *El joc* (2002), *El buit* (2006, premi Josep Maria Ribelles) i *Homèrides* (2009, premi Ibn Hazm). Ha publicat les novel·les *Helena* (1995), *La perseverança* (2003) i *Rama* (2005) i el llibre de relats *Els somnis possibles* (1997, 2ª ed. ampliada i revisada el 2008). És autor, a més, dels llibres de literatura infantil i juvenil: *Mireieta busca les notes* (1998), *El Xicot de la Taca* i *Sac de Panxa* (2006) i *L'última victòria de Tirant lo Blanc* (2008), i del recull d'articles *L'altura i les circumstàncies* (2007). Guardonat amb nombrosos premis, el conjunt de la seua obra literària ha rebut els elogis de la crítica. És director de la revista de literatura *L'Aljama*.

L'Aljama és una revista de creació literària; s'edita per l'«Agrupació Cultural Vianants» a Rafelbunyol des del 1991 i es distribueix en tot l'àmbit dels Països Catalans. Fou fundada pels escriptors Vicent Peña i Calatayud i Manel Alonso i Català. Durant la primera dècada dels noranta, va estar vinculada a les tertúlies literàries «Les nits màgiques del Django's» de Puçol; hi van aparèixer les obres guardonades amb el seu premi de poesia convocades sota el mateix nom de les tertúlies. Junta a la revista, també publiquen les *plaquettes* de poesia *Quaderns de Rafalell* - on han editat obra de Josep Maria Ribelles i Llobat, Alexandre Navarro, Albert Calls o Agustí Peiró - i la col·lecció *Els llibres de l'Aljama* on s'han publicat llibres de teatre, de narrativa, d'assaig i poesia d'autors com Martí Rosselló, Pasqual Mas i Usó, Rafael Català i Moros, Manuel Bellver i Bayo o Antoni Roig i Civera. Els promotors i membres del consell de redacció de *L'Aljama* van crear, l'any 1995, una escriptora imaginària sota el nom de la qual van editar, a Germania serveis gràfics d'Alzira, la novel·la eròtica *Jo també la vaig conèixer*. L'any 2003, *L'Aljama* fou guardonada amb el XIII Premi dels Escriptors a la difusió cultural, de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC).

Interiors Invertebrats

De genis...

I ara hem pogut
ajuntar la sensibilitat de dos artistes que ha donat com a resultat el llibre que teniu entre les mans. S'han aplegat la sensibilitat d'Antoni Gost, sensibilitat que no li cap dins la pell, i que per això mateix en surt fora amb una explosió tel·lúrica que es manifesta de moltes maneres, una de les quals és la poesia. I la sensibilitat de Tòfol Sastre, que va de la mà de la d'Antoni, més tranquil·la vitalment, però igualment explosiva en la seva transposició a les pintures. El resultat de tot això, d'aquesta conjunció, és el llibre, *Interiors invertebrats*, que teniu entre les mans i de l'edició del qual l'Associació Cultural Albopàs se sent molt orgullosa.

Vull agrair a les institucions que han fet possible aquest projecte, i a la Impremta Gelabert la seva paciència... els genis van per uns camins diferents de la resta dels mortals. I Antoni i Tòfol ho són.

I acab amb una dita:
"Llibre tancat, món perdut i amic silencià".

Antoni Torrens i Gost

Fragment de la seva
introducció al poemari
Interiors invertebrats
publ. per Edicions Albopàs
Sa Pobla, Mallorca (2009)

Només puc dir

D'Antoni Gost i de Tòfol Sastre només puc dir:

Que Antoni Gost és un pintor d'efimers, intensos, engegadors llampecs de textures que estremeixen. Que administra els pigments com si fossin pólvora de colors que, quan esclaten, tenyeixen el firmament de luminescències: il·luminen, durant un segon etern, la foscuria de dies i vespres. Que les seves pintures tenen l'acidesa de l'atzero-verda dins la boca. Que dibuixa sensacions que provenen de la memòria madura de la desmemòria. Que dins la brevetat d'un traç encabeix la tendresa sentimental d'un univers que es rovella. Que és un orfebre que treballa meteors. Que té a la paleta tons que procedeixen del primer foc de l'home. Que usa tintures per tenyir de màgia les pedres dels torrents. Que és un alquimista que busca l'elixir de curta vida. Que beu dissolvents per espessir la pintura. Que és un paisatgista que construeix, amb cal·ligrafies, les fràgils estances del futur. Que té músiques d'ocres i vermells per decorar les façanes de l'ànima. Que és, en fi, un pintor extraordinari que, com que no sap pintar, empra la paraula per encendre teles de pasta de paper.

Que Tòfol Sastre és un escriptor de llenguatges misteriosos. Que usa els regalims de les paraules per adjectivar la suor dels seus relats. Que transforma el llenguatge de signes en complexes escenografies, aparentment caòtiques, amb la lectura de les quals hom pot interpretar l'oracle de les tempestes. Que transfereix a la taca el valor del codi xifrat. I a l'inrevés. Que sublima els límits de les frases amb l'amplària dels diccionaris visuals. Que mai no accentua els grocs esdrúixols. Que, passant els palpissos sobre les pàgines de les seves literatures, les línies tenen volum, gruix, àdhuc crostera, en el cas que es tracti de textos amb ferides d'accident. Que recorre itineraris neològics per abastar el cim dels significats subterranis. Que s'esmerça a traduir en versos lliures les turbulències de les emocions. Que beu tinta per aclarir les tenebres de les llengües que provenen del món subconscient. Que inventa abecedaris iridescents per transcriure l'èxode dels jeroglífics d'arena. Que és, en fi, un escriptor extraordinari que, com que no sap escriure, empra els colors de la matèria per provocar incendis als quadres.

Lluís Maicas
maig 09

*Ingràvids com cossos buits,
pelleroses de somnis de genetes*

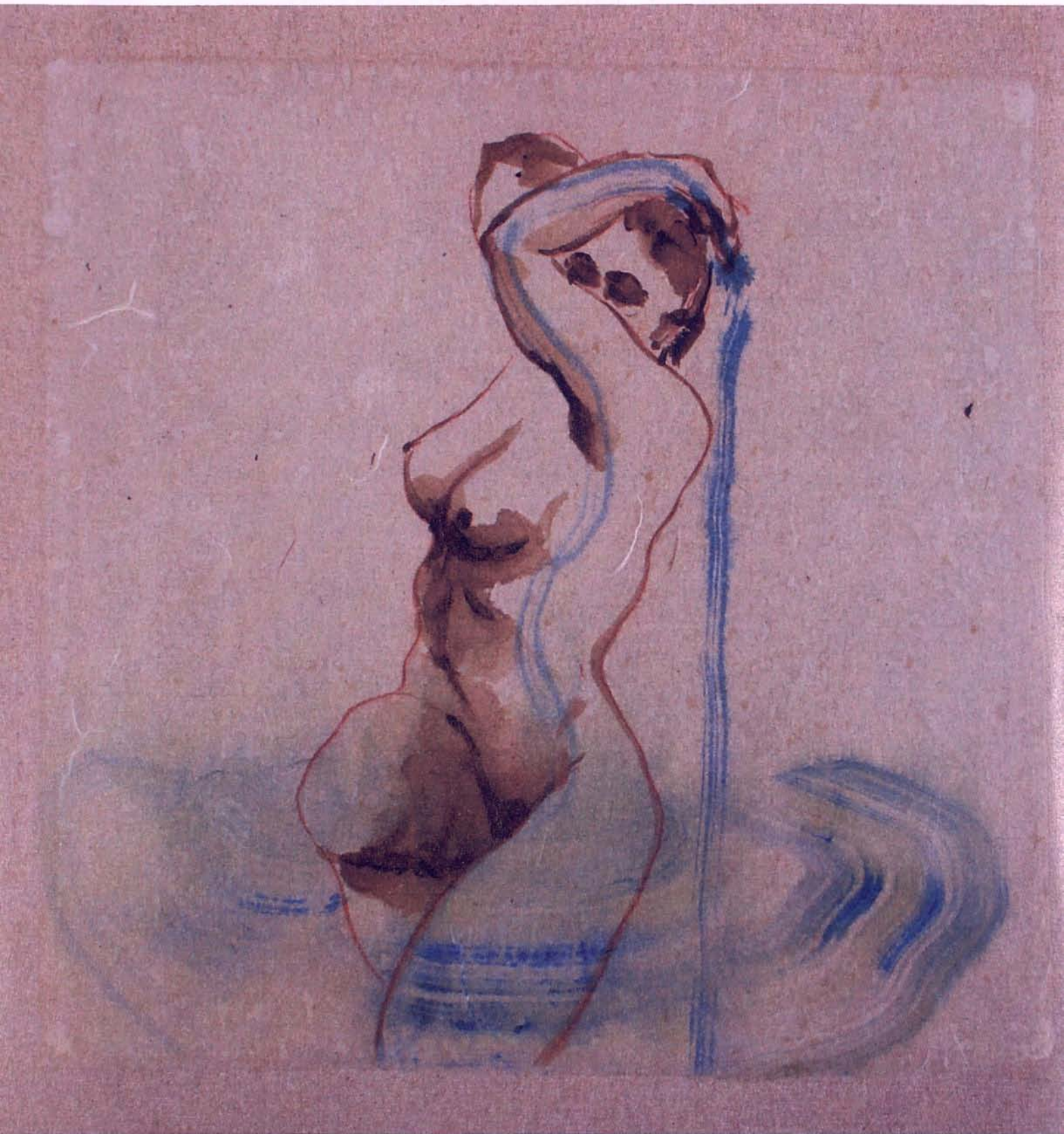
*perdudes pels clivells de la serena
pels udols que toquen a la meva porta.*

*La nit color figaflor,
una grapada de xinxetes
escarrinxen les distàncies
dels meteorits que m'envia el meu amor.*

*Astronomia de desitjos d'agost.
Obr una porta i començ a córrer,
que m'encalça la meva memòria.*

Toni Gast

Francesc Florit Nin: *Aquarium 010*

Coberta de Maria Carbonero

Rere la màscara

ANTÒNIA ARBONA I SANTAMARIA (Sóller, 1970). Ha publicat els poemaris *Teories d'amor i desig* (Ed. Moll, 1992), *Terra i cendra* (Ed. Moll, 1993), *Murades de sensacions* (Ed. Moll, 1995), *Cadència* (UIB i «Caixa de Balears», 1998), *Mans de carboni* (Ed. Moll, 1999), *Gènesi* (Lleonard Muntaner, Ed., 2000), *Synthesis* (Ed. Moll, 2000), *Singàmia* (Lleonard Muntaner, Ed., 2001), *Panys en la penombra* (Lleonard Muntaner, Ed., 2001), *El cromatisme dels mots* (El Tall Ed., 2002), *Territori d'encluses* (Lleonard Muntaner, Ed., 2005), *La veritat i el límit* (Lleonard Muntaner, Ed., 2007), *Canelobres que enlluernen* (Lleonard Muntaner, Ed., 2008) i *Rere la màscara* (Lleonard Muntaner, Ed., 2008). La seva obra ha obtingut diversos premis arreu dels Països Catalans; el 2006, l'Associació de Belles Arts de Balears li va atorgar, el "Diploma d'Honor" en la modalitat de Poesia. Ha publicat els llibres d'assaig *La poesia de Bartomeu Fiol. Sense decòrum a la recerca de la veritat* (Lleonard Muntaner, Ed., 2000), que és la seva memòria d'investigació, i els estudis *La poesia de Jaume Pomar. El poderós exorcisme de la metàfora* (Lleonard Muntaner, Ed., 2002) i *La poesia de Miquel Àngel Riera i Miquel Bauçà* (Lleonard Muntaner, Ed., 2004). Llicenciada en Filosofia i Lletres, per la secció de Filologia Catalana (1997), té el Diploma d'Estudis Avançats (2002) i el títol de postgrau d'Expert Universitari en Teoria i Pràctica de la Traducció Literària (2009). Actualment cursa el Màster Universitari en Llengua i Literatura Catalanes: Oralitat i Escripura i prepara el Doctorat en Arts i Humanitats, amb la tesi titulada *La generació poètica mallorquina dels anys seixanta i setanta. Quatre màxims exponents: Miquel Àngel Riera, Bartomeu Fiol, Miquel Bauçà i Jaume Pomar*.

I

Enclosos entre la franja
del temps i de la realitat,
volem existir més enllà de les formes.
Volem que les paraules
tinguin sentit més enllà del temps,
contradient els mestres,
i que una pluja groga
ens incendiï les nits
i ens il·lumini les faiçons del silenci.

II

El sol que rodola per escales vermelles
va il·luminant veritats, esculpint imatges certes.
Corres de pressa, perquè saps que el temps
és el gran destructor i el teu temps transcorre:
-Ara!

III

Tu, que rebutges la pluja
perquè associes la pluja amb la mort
i no ets Espriu,
no oblidis que la pluja
ens ha rentat la cara,
ens ha fet caure la màscara
que ens ocultava el rostre
i que ens tenyia la cara.

IV

És una màscara groga
que es decanta del negre,
de l'esclat del negre
-i recordes, que si rellueix l'or
és perquè el negre li és contrast.
Tu ja ho sabies,
ho havies llegit en algun lloc,
sempre llegint,
sempre buscant camins inútils-,
perquè tu no ets Quasimodo ni Baudelaire,
i brandeixes roses negres
dins l'àmfora eterna de la nit.

V

Glaçades les parets
d'aquest etern silenci,
ningú no s'interroga
si encara ens cal l'existència?

Antònia Arbona

De *Rere la màscara*
Lleonard Muntaner Editor
Palma, 2008

Manual d'instruccions

*Aquest som jo, contra les cordes.
Aquest som jo, en el punt de mira.
Perdent la meva fe.*

Paràlisi de la pedra
obra alquímica,
misteris, rondalles,
fredor de llum hermètica.

Ara respira sobre el mur, insomne
Joan Perucho

Oració futura

I edificarem un mur inexpugnable
defensat per gàrgoles formidables
que prendran forma de poble en la pedra.

I arribada sia l'hora dels justs,
expulsarem les obtuses veus
dels sacerdots dogmàtics
del temple sagrat de la pàtria.

I no demanarem perdó per dir el teu nom.
Ni cercarem excuses vanes per no anomenar-te.

Variació sobre un poema de Novalis

Sovint no puc sinó plorar amargament
perquè et mors, i molts dels teus fills
t'obliden mentre encara ets viva.

Un petit homenatge a Albert Ràfols-Casamada que ens ha deixat (17/12/2009)

*no hi ha protesta vàlida
ni racons on amagar el dolor d'aquest paisatge*
Albert Ràfols-Casamada

Un altre crit perdut

Boiroses imatges
d'esquinçats paisatges.
Un crit silent
s'escapa pels marges.
Un altre crit perdut,
que no escoltarà ningú.
Per sobre d'aquest llenç,
prest passarà una altra autopista.

A Gerard Matas, pintor

Joan Alfons Marí i Torres

Del poemari inèdit
Manual d'Instruccions
(agost 2005-febrer 2007)

L'adversitat no ve cavalcant cavalls alats,
ni toma murades amb el so de les trompetes
i la seva veu no és una paraula revelada.

No, l'adversitat viatja en bicicleta que grinyola,
toca el timbre electromagnètic de la porta del darrere
i parla amb el mot agre i el deix vulgar del carreró.

L'èxit de la tragèdia grega que t'imagines
no està feta per a tu, figura de la teva llar;
per a tu el revés casolà i la soledat immensa.

* * *

Només Déu té la virtut de callar sempre;
l'home que torna, pel cap alt, ret el camí a la veu baixa.
L'instint de la veu és més fort que la raó del silenci.

L'única manera de sobreposar-se a la llum,
rau en fitar el sol o en consagrar-se a la ràbia.
Només Déu té la fortalesa de fracassar sempre.

* * *

Alçaràs la copa dins la capella obscura,
oferiràs vi obert al déu del silenci
i beuràs atentament totes les seves aromes
sense més companyia, ni veu, ni presència
que l'ampla consciència de ser, con tothom, sol.

Alçaràs el calze com si fos un trofeu
i tot l'estadi serà el buit de la misèria
i tot l'honor la vasta pastura del desert
i tota la glòria el tel d'un oceà balmat.

Alçaràs la copa dins la capella obscura,
fruiràs tots i cada un dels seus matisos
sense que res no t'absenti dels teus sentits.

Alçaràs el got cònic com un senyal de victòria
i tot el temple serà un infern sense ànimes.

Si algú et veiés creuria que ets un sacrifici.

Víctor Gayà

(Poemes del llibre inèdit *Porta tancada*)

S'Esclop, Quadern cultural 2003

10 / Miquel Perelló

11 / Longino

12 / Francesc Calvet

SALA-VALLDAURA

He quedat amb un gran home. Ve de Lleida, una de les perifèries del país i de la poesia. He decidit citar-lo en l'ambaixada d'una altra perifèria, - a l'«Espai Mallorca» -, en el cor del Raval Barcelonès.

Josep Maria Sala-Valldaura (Gironella, 1947) és poeta, assagista i professor d'universitat. La seva evolució en el llenguatge poètic durant aquests anys li ha merescut un lloc destacat dins la poesia del país. Acaba de treure un nou llibre *Flors i carboni* a «Jardins de Samarcanda», una editorial petita, però amb la seva etiqueta personal. Apareix també en Jaume C. Pons Alorda; parlem de les editorials perifèriques, de la bona feina que fan i de la nova embranzida que tenen. Parlem dels nous lectors, de si ara es llegeix més que abans amb la tonteria d'Internet i de la sobreinformació. Dinam.

Un nou recull de preocupacions

“No penso en el que he escrit, sinó en el que estic escrivint o vull escriure”

-Quan ja has publicat més d'una dotzena de llibres de poemes, què esperes de la poesia?

-Són quinze, si es conten els llibres de poemes per a infants. Vull intentar millorar, expressar tot allò que jo vull anar dient. Tots aquests llibres han estat la conseqüència d'una manera de veure el món i de viure'l. Espero poder continuar veient-lo i vivint-lo amb prou força i prou curiositat per tal de continuar escrivint-lo i escrivint-me. No penso en el que he escrit, sinó en el que estic escrivint o vull escriure. Tinc l'ambició de ser més exacte.

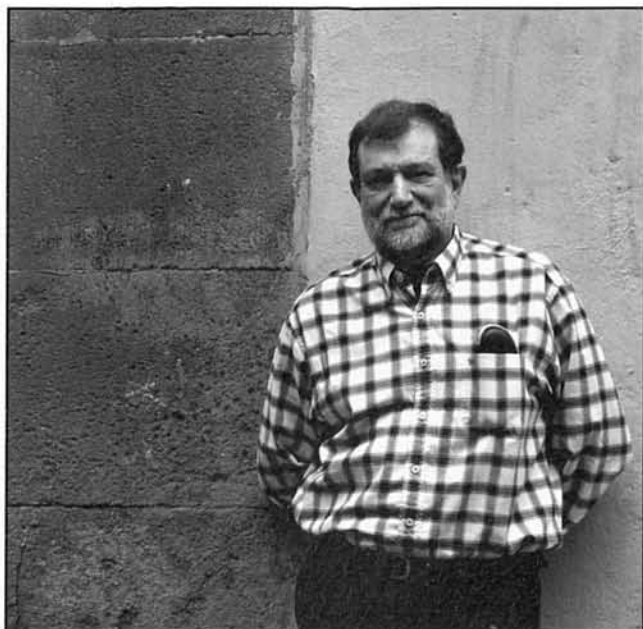
-T'ajuda escriure?

És una forma de vida. Hi ha, en els poemes, una construcció de la manera de viure.

-De l'últim, *Flors i carboni*, què en pots dir?

-Recull les preocupacions que tinc, les preocupacions dels darrers anys, tant les que tenen a veure amb el món i les seves desigualtats socials i hipocresies morals com les relacionades més directament amb mi: els canvis en els meus desitjos, la manera de viure l'amor, d'entendre les dones, i també el pas del temps, com una memòria, un oblit, una amenaça... Intento construir els poemaris d'una manera, amb parts, però de vegades es barreja tot una mica, va relacionat amb aquesta preocupació per la natura, com a persona que hi està ficada. Així els elements s'hi barregen.

-Hi ha un Josep Maria més tímid dins aquest darrer llibre.

Josep Maria Sala-Valldaura, fotografia: Pau Vadell (2009)

-Potser sí. Hi ha una part que és potser una mica més íntima, i llavors una altra que s'allunyi una mica del "jo" com a subjecte poètic. Tot ha de parlar a través de la poesia i intento donar veu a les altres coses, però és clar, també hi ha poemes molt personals i subjectius.

Però quin llibre t'ha fet més gràcia publicar?

Segurament sempre fa més gràcia el primer, fa més il·lusió. Cada llibre que he publicat m'ha fet gràcia i la repercussió de cadascun depèn d'on s'hagi publicat; quasi mai depèn de si el llibre és bo o dolent. Normalment és per la distribució... les circumstàncies que apareixen tot sovint.

Diuen que ets un dels poetes més renovats i evolucionats en el llenguatge poètic actual. Que t'has adaptat perfectament a l'actualitat... Per què?

No ho sé. Procuo, això sí, créixer com a poeta en cada llibre: ampliar la visió, la vida, el món, i tots els meus poemes són sotmesos *a posteriori* a un seguit de proves, des de les que afecten al ritme i al contingut fins a les que analitzen els significants, els espais en blanc o silencis... Si penso que no dic el que penso de debò, llenço el poema. Sobre això de l'actualitat, no sé en quina actualitat visc; suposo que n'hi ha unes quantes alhora i que, a més a més, són diverses.

-Vares ser un dels cors de l'antologia Les darreres tendències de la poesia catalana, què en recordes del procés i de l'exaltació d'aquell moment?

-Vivíem la poesia les vint-i-quatre hores, en parlàvem constantment, era ja una manera de voler viure. En Vicenç i jo, després d'una tertúlia a Barcelona, esperàvem un tren de matinada per a tornar a casa i, tot parlant, va sortir la idea de *Les darreres tendències*.... Jo em vaig

traslladar a casa seva i vàrem posar fil a l'agulla. Es tractava de donar un mostrari, un monstruari -dèiem-, de tot el que es feia en la poesia jove, sense exclusions, i de parlar-ne. La introducció, que també vàrem escriure plegats, ens va permetre viatjar a Ciutat de Mallorca, a València, pertot arreu, a la recerca de dades i llibres, a conèixer l'activitat i l'efervescència que hi havia. Ho vàrem redactar com si escrivíssim una narració intel·lectual, fugint de la idea d'antologia, que ens semblava un fre, un entrebanc al dinamisme del que estàvem vivint.

-Com va ser aquest viatge a Mallorca? Crec que va ser fructífer, no?

-Dèiem que anàvem a cercar informació i va ser una manera de cercar informació molt agradable. Va ser quan vam conèixer Andreu Vidal, Àngel Terron, Albertí, Bartomeu Cabot, tota aquella colla que, en aquell moment, estava treballant tant i tant. Poc després, també hi vaig conèixer en Damià Huguet. L'activitat era totalment transversal. El que feia un era compatible amb el que feia l'altre i l'altre, també amb la plàstica d'Andreu Terrades...

Eren una punta de llança per la literatura, tot i que cada un d'ells era totalment diferent. Al final va ser una llàstima que acabassin barallats. Crec que l'error fou una mica apuntar les crítiques als amics en comptes de fer-ho cap al món. El poder a tombar no estava en els amics que criticaven, estava fora i era palpable.

-Hi veus alguna connexió amb l'antologia Pedra foguera?

-Sí, també té el mateix caràcter dinàmic i obert, pel nombre de poetes, tendències, per la idea de Països Catalans -que molts altres no utilitzen gaire-... I perquè el discurs de *Pedra foguera* és també poètic i no pas assagístic. Ni el nostre llibre ni el vostre volen canonitzar, probablement perquè la realitat actual és polièdrica, rizomàtica, multiforme, plural, i no hi ha cap pressa per a seleccionar.

-També t'ha agradat parlar d'altres autors: Vinyoli... És fàcil fer de jutge i tenir una creació pròpia també a debat?

-Jo no sóc jutge, jo sóc delinqüent. Vinyoli era, i és, un dels poetes que més m'interessaven. Per aprendre d'ell, que era amic meu, vaig fer el llibre. Mentre el feia, vaig deixar de veure'l, perquè ell patia i volia explicar i jo no volia que m'influís.

La crítica literària? Es tracta d'una visió complementària de la meua obra poètica. L'últim llibre, *Entre el simi i Plató*. Pel curs poètic contemporani, m'ajuda a entendre la modernitat poètica, el meu concepte de poeta i de poètica, el que subjeu darrere *Vidre fumat* i *Flors i carboni*. No vull tenir la raó, sinó ampliar la meua raó i comprendre-la millor. En un país normal, aquesta crítica d'autor serviria per a ampliar les raons d'un debat sempre desitjable.

Josep Maria Sala-Valldaura, foto: Pau Vadell (Barcelona, novembre 2009)

-Què en penses de la poesia eròtica?

-Perquè n'estava escrivint, vaig realitzar l'*Antologia de la poesia eròtica catalana del segle XX*. És un tema cabdal, perquè és una de les forces que ens permeten viure... Jo n'he escrita intentant seguir el ritme del coit, per exemple. I com tota altra poesia, n'hi ha de tota mena i casta, molt variada. També en qualitat. És un tema que ha crescut força.

-Trobés el "fet poètic" enlloc més que en els llibres i poetes? Tot és poesia?

-Sobretot en el cinema. Ara, els motius del fet poètic són pertot arreu, en la vida i en la literatura, en les arts en general. No pas tot és poesia, però tot pot tenir una mirada poètica, que vol dir que tot pot tenir un procés de concreció, d'essencialització, de comparació, d'ironització, etc. poètiques.

-I la poesia oral?

-La poesia oral és un gènere. A mi m'agrada molt la poesia oral que també es sustenta en el paper. Hi ha molta poesia oral que és perfecta rítmicament, fonèticament, però que quan tu la llegeixes... Un bon poeta ha de suportar les dues proves. Ha de ser oral i ha d'agradar quan un en fa una lectura a la intimitat. També hi ha poesia parateatral, està molt bé. Sempre hi ha hagut elements intermedis entre els dos arts. Les connexions que tenen i algunes performance funcionen molt bé.

-Em sembla que també has treballat molt en teatre.

-Com a professor, sóc especialista en teatre del segle XVIII. M'hi he dedicat molt i és el que ensenyo. He publicat algunes coses sobre el teatre de l'època, a Barcino, a Eumo i també coses sobre sainets. He estat quaranta anys treballant en això.

-Feres un article sobre les noves tecnologies i de com fer compatible la cultura, hi deies que "la nova era de la informació ha canviat el temps, l'espai, la velocitat, la percepció, la virtualitat..."

-Sí. Pel que fa al concepte mateix de literatura, l'ha ober-ta. La quantitat d'estímuls que reben és molt més barrejat del que podia ser abans. Els mateixos conceptes de cànons i generacions se'n va anar en l'aire. Ara un noi de vint anys pot escriure igual que un home de quaranta, tot està barrejat. Cada vegada serà més difícil compartimentar les idees. Com a suport, jo crec que evolucionarà, però seguirà coexistint amb el paper. Al principi obrirà un altre camí, s'enriquiran un a l'altre i, sobretot en poesia, jo crec que es seguiran editant moltes coses en paper. No s'ha de tenir por a la tecnologia. És com tenir por al cinema quan es va descobrir, o a una imatge d'una fotografia quan la gent s'hi veia reflectida per primera vegada. Simplement és un canvi de suports que ajudarà per algunes coses i les re situarà totes.

-En què treballes actualment?

-He enllestit un llibre, *Daltabaix*, que aplega els poemes dels tres últims anys. Sortirà publicat en francès a l'*Arbre à paroles* traduït sota el títol de *Bouleversements* i en català, encara no sé on: espero la resposta del lloc on l'acabo d'enviar. M'han demanat que faci una antologia de la poesia catalana del segle XXI també en francès, i que la faci segons el meu gust, sense que vulgui ser representativa de tot el que hi ha. N'estic escrivint una introducció molt breu. Sortirà durant el 2011.

Pau Vadell i Vallbona

Raval de Barcelona, novembre-desembre '09.

Obres de Josep Maria Sala-Valldaura

Poesia

- Mitoclàstia*. Tarotdequinze, 1975.
Tot extrem voler. Barcelona: El Mall, 1977.
Camp d'esvorancs. Barcelona: El Mall, 1980.
Reixes d'aigua. Palma: Tafal, 1980.
Gual de camins. Barcelona: El Mall, 1985.
En aquest dau del foc. Barcelona: La Magrana, 1987.
Ets arrel d'ala i de vol: setze poemes. Eivissa: Institut d'Estudis Eivissencs, 1990.
Ets arrel d'ala i de vol. Barcelona: Edicions 62, 1991.
Passeig de dins. Vic: Eumo - Cafè Central, 1992.
Seqüències i mòbils. Lleida: Pagès, 1998.
Cardiopatia. Barcelona: La Magrana, 1999.
El cigne cec. València: Perifèric, 2005.
Vidre fumat. Barcelona: Proa, 2006.
Flors i carboni. Vic: Eumo-Cafè Central, 2008.

Poesia infantil i juvenil

- Tren de paraules*. Lleida: Pagès, 1997.
Disfresses. Barcelona: La Galera, 2002.

Novel·la

- A la vora del pou*. Barcelona: Edicions 62, 1989.

Crítica literària o assaig

- Antologia de la poesia eròtica catalana del segle XX*. Barcelona: Proa, 1977.
Les darreres tendències de la poesia catalana (1968-1979) (amb Vicenç Altaió). Barcelona: Laia, 1980.
Joan Vinyoli. Barcelona: Empúries, 1985.
L'agulla en el fil: poesia catalana (1980-1986). Barcelona: Abadia de Montserrat, 1987.
La fotografia de una sombra: instantànies de la generació poètica de los cincuenta. Barcelona: Anthropos, 1993.
El sainete en la segunda mitad del siglo XVIII. La mueca de Talia. Lleida: Universitat de Lleida, 1994.
L'escriptura i la vida. [amb Marta Giné]. Lleida: Pagès Editors, 1998.
Cànon literari: ordre i subversió. [amb Jaume Pont]. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs, 1998.
Cartellera del Teatre de Barcelona (1790-1799). Barcelona: Curial/Abadia de Montserrat, 1999.
El teatro en Barcelona, entre la Il·lustració y el Romanticismo. Lleida: Editorial Milenio, 2000.
Teatre burlesc català del segle XVIII. Barcelona: Barcino, 2007.
Entre el simi i Plató. Pel curs poètic contemporani. Palma: Moll, 2007.

Nau de començaments del segle XVI (gravat)

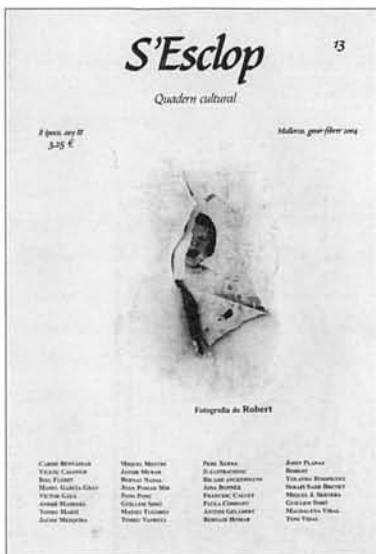
I s'esgrogueïen els noms,

en el fet callat de venir i anar-se'n
per les vies lentes del calendari.
Com l'ombra de la flama
d'un llumí discret i pietós,
aliè a místiques declamatòries,
quan t'imagines escoltant i sols és l'eco
d'un desembre fugitiu entre les persianes.
Anotes, vas anotar, les xifres
de les puntes, dels recessos,
els llibres malvenuts amb el bolígraf d'oiar-te,
la mercaderia esquerpa i el dringar afònic,
les escales cruixents de la vergonya,
potser estrafolàries en aquell minut.
I anotes els noms, vas anotar.
I la llibreta podreix un dibuix sarcàstic.

Oscar Aguilera i Mestre

(Inèdit)

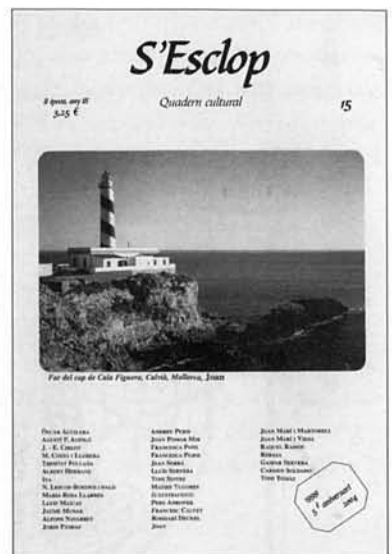
S'Esclop, Quadern cultural 2004

13 / Robert Sherwood

14 / Francisco Pérez Martínez

15 / Joan

16 / Serafi Sard Brunet

17 / Tudanca

18 / Mariúls Miranda

Àngels Cardona, fotografia: José Sedano

Biografia

Perquè la nit es tanca sobre mi massa sovint.
Perquè jugo possiblement amb foc (també destrosso punyals a l'alba).
Perquè llegint Clarice Lispector trobo la raó de l'existència.
Perquè cerco amb tenacitat el silenci, maleïda dansa que em desborda ritmes.
Perquè cerco en pells desxifrar alfabets.
Perquè la saliva em resol enigmes.
Perquè sé de mi tan poc en l'esguard dels altres.
Perquè uns llavis em recorden injustícies.
Perquè altres llavis em condueixen al verí.
Perquè sang llunar m'agermana.

Perquè tants perquès no m'asseguren la pregunta ni em resolten les respostes?

A voltes tenc por.

Després de la tempesta

Un nígul de Magritte
trempa el cel amb un punt d'astúcia.

L'esquena del vent s'ha ajupit
per deixar, a la fi, descansar els arbres.

Arrapes el pit de la tardor
com si desfessis magranes
per poder extraure tot el carmí
de la bellesa.

Però recorda,
la catifa de pètals que la tempesta deixa
no serà mai un camí de roses.

Àngels Cardona

(Inèdits)

ÀNGELS CARDONA PALMER (Palma 1951). De professió, és mestra de primària i, com a sindicalista, responsable de la Secretaria de la Dona. Com a activista cultural, forma part del grup escamot de poesia FART D'ART [www.fartdart.com]. Té publicats articles a *Pissarra*, *El guix* i *Escuela* i col·labora, des dels inicis, - 1999 -, amb *S'Esclop*. És la autora de *Poètica corporal*, publicat per Editorial El Tall (1999); *Illadefoc*, accésit al Premi Rei en Jaume de Calvià (2000); *Tres camins, un viatge*, 2n. premi de poesia «Vila de Lloseta», (2003) publicat per Ed. Di7 - Ajt. de Lloseta (Mallorca); 1r. premi de poesia «Àgora» 2003; 1r. premi de poesia «Rosa d'or d'Algaida», premis Castelletx (Mallorca) *Cicle del carboni* publicat per Editorial El Gall. *Funció púb(lic)a*, Editorial Can Cifre. *Dones d'ahir, dones de demà* (acompanyat d'una proposta didàctica, adreçada a les professionals de l'ensenyament.) 2007; *Perspectiva cibernètica* (relat curt) dins «Una mirada als reptes del segle XXI», 2007; col·labora en la exposició fotogràfica «El rostre de les oliveres», exhibida a Can Alcover, Palma, 2007. Ha estat antologada a *Eròtiques i despentinades*, d'Arola editors; a *Erato bajo la piel del deseo*, Ed. Siles de poesia (en català, gallec i castellà) i a *Set de nou*, Ed. Heptaseven.

Quatre mots sobre *D'un cànon socarrat*

Fa cinquanta anys feia enquadrarn bona part de les meves esburbades *plaquettes* d'aleshores amb la indicació, en el lloc del volumet resultant, de *Bordell de flames*, sota la influència - però a cent anys llum, és clar - de la *Imitació del foc*, de Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Per descomptat, la qualificació de 'bordell' mostrava a les clares quina era la valoració que podia fer-ne. Valoració que les ha excloses de la meua obra reconeguda - reconeguda per un servidor, s'entén - durant tot aquest temps.

Aquest estiu darrer, m'he trobat embarcat en l'estranya comesa d'intentar aprofitar aquells materials de 1957 i 1958 per a retre homenatge, *in memoriam*, a un bon amic que sempre va figurar en la llista dels companys i lletraferits notables destinataris d'aquelles *plaquettes* publicades per mi mateix, fora de comerç, a la impremta Mossèn Alcover, amb tipus Bodoni i en paper de fil o paper d'estrassa; un bon amic que - per què no dir-ho? - sempre va acollir-les cordialment, fent-se'n una mica còmplice o corresponsable, d'alguna manera.

Per descomptat, la tasca de provar de revisar i redreçar aquells esvalotats intents, romasos en la inòpia durant tants de quinquennis, no ha tingut res de normal i hauria de provocar en el lector els mateixos o semblants recels i dubtes que han provocat en mi. Però també és cert que tots podem algun moment plantejar-nos el mateix interrogant que es planteja Pietro Civitareale en *Mitografie e altro*¹: "¿De què parlar si no és de temptatives / encaminades al buit, / d'allò que les paraules / no han sabut dir?". Malgrat potser el vertader problema no siguin exactament les paraules sinó nosaltres, els seus emissors, els que les emeten, val a dir els autors, i també els receptors, val a dir els lectors o oients.

Per descomptat també, el fet que hagi batejat el llibre resultant amb el sarcàstic títol de *D'un cànon socarrat* em sembla que prova que no he deixat de moure'm dins la mateixa òrbita, no especialment agraciada. Però aquest fet no hauria de tenir gaire importància per al lector. Perquè cap discurs meu ni de ningú pot substituir exactament la lectura de *D'un cànon socarrat*. O això és el que crec. Tot i que potser jo tenc una fixació amb aquest text, que altres cinquanta anys - o menys- faran del tot injustificada.

Bartomeu Fiol

16 - 19 febrer, 2010

¹ / En la traducció de Lluís Servera

A mics, per desgràcia del món de la cultura, ens ha deixat, de manera inesperada, Maties Tugores i Garau, amic, poeta, traductor i intel·lectual de primera fila, que, potser per aquest darrer motiu, per esser posseïdor d'un bagatge cultural extraordinari en aquests temps incerts, que ens ha tocat viure, i també per dedicar gran part dels seus esforços als altres, -no només en benefici propi-, no va ser tractat tan bé com es mereixia en vida per les forces de poder del nostre país, que controlen qui són els qui convenen i qui són els qui no, per mantenir una societat molt per sota dels llindars mínims d'autointerrogació i d'autoexigència. Com molts de vosaltres sabeu, la vida del nostre amic Maties va estar marcada per l'amor i la passió per les dues grans cultures que el constituïen materialment i cognitiva: la francesa i la catalana. Maties va néixer de pares mallorquins, però no ho va fer a l'illa natal dels seus progenitors, sinó a Valenciennes (Nord de França) on va cursar estudis administratius, comptables i d'art dramàtic amb el director d'escena Paul Plaisant. També era diplomant en Llengua Francesa per diverses institucions universitàries. No va ser fins als vint anys, però, que tornà amb els seus pares a Mallorca, on s'establí fins al dia que ens deixà, i des d'on escrigué poesia inspirada, sobretot, en els déus de l'Olimp i en Shakespeare.

La pèrdua del concepte vital que representava el nostre homenatjat poeta serà molt difícil de suplantar, sobretot perquè era un home que treballava molt per als altres, i aquest fet, per desgràcia, no sovintaja tant com pertocaria en una societat com la nostra que requereix dels esforços de tothom per encaixar i contrarestar els embats de l'estultícia i de la mediocritat. Com ja sabeu, col·laborava amb *S'Esclop* fent traduccions al català de poemes francesos, essent, per tant, un pont necessari entre dues cultures properes i necessitats d'interrelacions personals. També feia el mateix a França: col·laborava amb diverses revistes del país veí i hi traduïa els autors catalans que el seu acurat criteri prenia en consideració. Així mateix, col·laborà amb la revista *Segell*, dedicada a la cultura jueva, amb articles sobre la repressió del Govern de Vichy i dels nazis. Estava en un moment creatiu especialment interessant: el 2006, publicà *Curolla del mallorquí dadà*; el 2007, *Vauvenargues, obra selecta*, escrits amb estreta col·laboració amb el seu estimat i admirat amic Cristòfol Serra, amb qui compartia l'amor a la literatura i l'admiració pels escriptors francesos; i, el desembre del 2009, a l'Alliance Française de Palma, *Quinze veus surrealistes franceses* va ser presentat per Miguel Magnier (cònsol de França), Àngel Terron (poeta i director literari d'El Tall Ed.) i Perfecto Cuadrado

(poeta i traductor i catedràtic a l'UIB) i pel mateix autor. I els dos projectes més immediats, que ja no pogué acabar de resoldre, foren, d'una banda, una *Antologia de poemes de les Balears* (en edició bilingüe català-francès) que s'havia d'editar a París, amb la que estava especialment il·lusionat, i que, a hores d'ara, resta pendent de publicació i, d'altra, la presentació d'un poemari d'Ismaël Aït Djafer.

Així, amb motiu del seu sobtat decés, degut a l'apreci que molts sentíem per ell, una part del món cultural, - l'Alliance Française de Palma, el Centre Cultural Capaltard, Es Pinzell, Illa de Llibres i *S'Esclop*, - decidí retre un record a la seva trajectòria vital i literària i al seu tarannà afable i encoratjador. L'acte va ser el 26 de gener a la sala d'actes del Consell Insular de Mallorca (CIM), a La Misericòrdia, i va prendre la forma de lectura poètica.

Entre coneguts, amics i simpatitzants, tant de la seva persona com de la seva obra, s'hi congregà un considerable nombre de persones.

L'acte va ser conduït per Joan Fullana, acompanyat per Vicenç Calonge, Florence Tricoire i Àngel Terron; va tenir un caràcter obert a la participació de tothom, de manera que tots els que ho van voler pogueren dir un poema, però també varen poder explicar una vivència o expressar els seus sentiments envers Maties. Fins i tot hi va haver poemes que no hi pogueren assistir que enviaren poemes i missatges per ser llegits aquella vesprada, com va ser en el cas de Joan Perelló, Miquel López Crespí, Ponç Pons, Alfons Navarret, Bartomeu Ribes Guasch, Antoni Clapés, etc.

L'acte tengué un caràcter molt especial, perquè cada intervenció era especialment sincera i especialment singular. A la fi, compareguren les llàgrimes. Llàgrimes de tristor per la pèrdua d'un home de combat poètic que trobarem molt a faltar, molt feiner, el qual sentia molt a prop dues llengües: la catalana i la francesa.

Josep Pizà i Vidal

Arca

camines a les palpentos — travesses arenals pinedes garrigues maresmes
una avinguda d'oms — un camí d'aire
les fosques aigües de la memòria

enllà de l'itinerari albiros una clariana lluminosa

creus haver arribat a l'indret d'on vas partir
i com més t'hi atanses més sembla allunyar-se't

habita just a la llinda
de la paraula — allí on la llum
és invisible i tot esdevé visible

la paraula t'allunya del real — anuncia però no de-limita
in-forma — dóna forma al so de la llum
al so d'un indici
al so d'un pensament
al silenci

el buit trasllada la llum — la llum trasllada el buit

entre l'instant i l'etern
la bellesa inesperada d'una volva de pols
suspesa
en una retxa de llum

la llum traspasa tota frontera — s'atansa al límit
es perd : no pas en una altra banda ans en el teu interior

esborrar-se de mots — callar
dir el gran i sublim silenci
mentre la llum incendia l'absent

la mirada et transporta fora de tu — enllà de tot
aquest esclat de llum que arriba a un altre — del qual no en coneixes res

dissolts en la llum
els mots del silenci — escriptura en blanc

gotes de rosada — penjant d'un fil d'acer
traces de silencis antics — d'absències recents

al desert tan sols llum i pedra àrida
silenci i solitud — aïllament

el buit que ho conté tot

buidar — buidar-se
desconèixer — deseixir-se
ni posseir ni ser posseït
desaparèixer dins l'obra — confondre-s'hi

capella abandonada
lent silenci polsós
murs leprosos — biaix de llum malalta
que frega la penombra
d'aquesta solitud de por

reconèixer tan sols la música
del silenci que t'habita

la mirada retalla fragments de discurs — els afaiçona els perfà els
reescriu
la llum del poema brilla en la tenebra — núvol que recorre un cel ras —
sense cel

l'empremta del silenci en el paper
el so d'aquest paper caient a terra

i l'infinit no-res

la llum reposa damunt la mirada cansada — reflexos de res en el no-res
(un res que no vol ser ni no-res)

Antoni Clapés

(Inèdit)

Correspondència entre Ferrà i Villangómez (V)

Aquestes cartes adreçades a Ferrà - escrites a Eivissa, entre agost de 1945 i maig de 1947, - fan referència, sobretot, a la publicació dels seus poemaris *Sonetos Mediterràneos*, *Elegies i paisatges*, i *Terra i somni* pel qual demana un pròleg a Ferrà. Ell l'hi va escriure, però ja no el veié publicat a causa de la censura. Aquesta qüestió i la de l'idioma en el qual escriu el poeta eivissenc, són recurrents i van estretament lligades. Villangómez li manifesta que desitjaria que *Sonetos Mediterràneos* fos escrit en català, però la censura no ho permetia. Hi veim, així mateix, que Villangómez demana opinió al seu mestre Ferrà i es deixa corregir per ell. Malgrat això, hi ha una profunda valoració i respecte de Ferrà envers el seu deixeble, el qual accepta, fins i tot, la correcció de mínims detalls, com es veu a la darrera carta, escrita només mig any abans de la mort de Ferrà. Les poesies, que Villangómez deia que li enviaria a la darrera carta, és probable que les portàs en un dels viatges a Palma, quan conta que el va trobar molt desmillorat i que fou la darrera vegada que el va veure.

Francesc Lladó i Rotger

Eivissa, 4 d'agost de 1945.

Eivissa, 4 d'agost de 1945.

Senyor En Miquel Ferrà, Mallorca:

Distingit senyor: Tenc el gust d'enviar-vos un exemplar de "Sonetos mediterràneos", que he acabat de fer imprimir a Barcelona. ¿A qui el dedicaria amb més plaer que a vós, que tan amablement heu acullit sempre els meus versos? Jo sé que si alguna cosa de bo està continguda dins d'aquests hendecasil·labs - amagada, segurament, sota una forma imperfecta - vós millor que ningú, amb la vostra fina sensibilitat i la vostra coral deferència envers els que aspirem a crear una mica de bellesa, sabreu descobrir-la. Ja coneixeu gairebé tots aquests sonets, però m'és grat oferir-vos-els de nou ara que han pres cos i formen el meu primer llibre. Jo hauria volgut que aquest llibre, el constituïssin les poemes escrites en la nostra llengua materna, amb el que, endemés, iniciaria un ordre cronològic. No ha pogut ésser així. Heu de saber que, contràriament al que us havia dit, amb motiu de la publicació a "Ibiza" de set sonets catalans, la revista rebé després ordres de Mallorca de no publicar res més en català.

Enric Fajarnés ha publicat també un llibret de versos germà del meu i pensa enviar-vos-el. Hem fet una curta edició privada per a regalar als amics. Els dos ens hem animat l'un a l'altre i hem portat a terme aquest disegni potser una mica quixotesc.

Envio també un exemplar per a don Guillem Colom. Desconec la seva adreça i no conec cap altre mitjà sinó la vostra mediació per a fer-lo arribar a les seves mans. Perdonau aquesta molèstia.

Estic ja a Eivissa, passant unes vacances en les quals no es deixa sentir gaire la inspiració poètica, una que em vagaria per a fer-li el cas degut.

El vostre amic que us estrena la via

Marià Villangómez Llobet.

Senyor En Miquel Ferrà. Mallorca:

Distingit senyor: Tenc el gust d'enviar-vos un exemplar de "Sonetos mediterràneos", que he acabat de fer imprimir a Barcelona. ¿A qui el dedicaria amb més plaer que a vós, que tan amablement heu acullit sempre els meus versos? Jo sé que si alguna cosa de bo està continguda dins d'aquests hendecasil·labs - amagada, segurament, sota una forma imperfecta - vós millor que ningú, amb la vostra fina sensibilitat i la vostra coral deferència envers els que aspirem a crear una mica de bellesa, sabreu descobrir-la. Ja coneixeu gairebé tots aquests sonets, però m'és grat oferir-vos-els de nou ara que han pres cos i formen el meu primer llibre. Jo hauria volgut que aquest llibre, el constituïssin les poesies escrites en la nostra llengua materna, amb el que, endemés, iniciaria un ordre cronològic. No ha pogut ésser així. Heu de saber que, contràriament al que us havia dit, amb motiu de la publicació a "Ibiza" de set sonets catalans, la revista rebé després ordres de Mallorca de no publicar res més en català.

Enric Fajarnés ha publicat també un llibret de versos germà del meu i pensa enviar-vos-el. Hem fet una curta edició privada per a regalar als amics. Els dos ens hem animat l'un a l'altre i hem portat a terme aquest disegni potser una mica quixotesc.

Envio també un exemplar per a don Guillem Colom. Desconec la seva adreça i no conec cap altre mitjà sinó la vostra mediació per a fer-lo arribar a les seves mans. Perdonau aquesta molèstia.

Estic ja a Eivissa, passant unes vacances en les quals no es deixa sentir gaire la inspiració poètica, ara que em vagaria per a fer-li el cas degut.

El vostre amic que us estrena la mà

Marià Villangómez Llobet.

Eivissa, 12 d'abril de 1946

Eivissa, 12 d'abril de 1946

Senyor Miquel Ferrà, Mallorca.

Distingit amic: Tenc el gust d'enviar-vos els versos catalans escrits després de "Sonetos mediterràneos". Els he aplegat en un conjunt que, amb el temps, podria ésser un llibre amb el títol de "Terra i somni". Ja coneixeu les primeres d'aquestes poesies, que vaig enviar-vos l'any passat. En general, crec que segueix la mateixa línia poètica de sempre. Si hi ha un procés evolutiu, deu tractar-se d'un procés lent, i aquesta nova etapa no estarà guaire lluny de les "Elegies i paisatges", de fa tres anys. Més m'interessaria saber si s'hi pot veure algun petit perfeccionament de tècnica o de fons. Per a la meua pròxima obra en català, que tindrà segurament una estructura poemàtica, sobre un tema únic - al mateix temps aniré escrivint alguna poesia castellana -, pens separar-me una mica de la poesia anterior. Encara no l'he començada, i no sé, en realitat, què sortirà, perquè no sempre la realització respon al propòsit.

Molt agraït per l'atenció envers els "Sonetos" que demostrava la vostra lletra del 7 d'agost últim. M'haurieu de perdonar que restàs fins avui sense resposta; però tenia desig de contestar-la i enviar-vos a la junta alguna nova composició. Després vaig pensar que seria millor enviar-vos el recull sencer, el llibre acabat, d'una sola vegada.

Jo m'he passat tot l'hivern a Eivissa. Fins el primer de juny no he de ser a Barcelona; de manera que a darrers de maig passaré per Mallorca. Aquesta vegada procuraré allargar l'estada dos o tres dies. Tindrè molt de gust en venir a saludar-vos. Vaig llegir, a la revista del Cercle de Belles Arts, uns records vostres sobre Gabriela Mistral. Això és l'únic que he sabut de vos, d'una bona temporada ençà. M'alegraria molt que seguissiu bé com sempre.

Saludau de part meua, si us plau, la vostra germana i els amics de per aquí. Disposau del vostre amic

M. Villangómez Llobet

Senyor Miquel Ferrà. Mallorca

Distingit amic: Tenc el gust d'enviar-vos els versos catalans escrits després de "Sonetos mediterràneos". Els he aplegat en un conjunt que, amb el temps, podria ésser un llibre amb el títol de "Terra i somni". Ja coneixeu les primeres d'aquestes poesies, que vaig enviar-vos l'any passat. En general, crec que segueix la mateixa línia poètica de sempre. Si hi ha un procés evolutiu, deu tractar-se d'un procés lent, i aquesta nova etapa no estarà guaire lluny de les "Elegies i paisatges", de fa tres anys. Més m'interessaria saber si s'hi pot veure algun petit perfeccionament de tècnica o de fons. Per a la meua pròxima obra en català, que tindrà segurament una estructura poemàtica, sobre un tema únic - al mateix temps aniré escrivint alguna poesia castellana -, pens separar-me una mica de la poesia anterior. Encara no l'he començada, i no sé, en realitat, què sortirà, perquè no sempre la realització respon al propòsit.

Molt agraït per l'atenció envers els "Sonetos" que demostrava la vostra lletra del 7 d'agost últim. M'haurieu de perdonar que restàs fins avui sense resposta; però tenia desig de contestar-la i enviar-vos a la junta alguna nova composició. Després vaig pensar que seria millor enviar-vos el recull sencer, el llibre acabat, d'una sola vegada.

Jo m'he passat tot l'hivern a Eivissa. Fins el primer de juny no he de ser a Barcelona; de manera que a darrers de maig passaré per Mallorca. Aquesta vegada procuraré allargar l'estada dos o tres dies. Tindrè molt de gust en venir a saludar-vos. Vaig llegir, a la revista del Cercle de Belles Arts, uns records vostres sobre Gabriela Mistral. Això és l'únic que he sabut de vos d'una temporada ençà. M'alegraria molt que seguissiu bé com sempre.

Saludau de part meua, si vos plau, la vostra germana i els amics de per aquí. Disposau del vostre amic

M. Villangómez Llobet

Transcripció literal dels documents per Francesc Lladó i Rotger

Eivissa, 28 d'abril de 1946.

Sr. Miquel Ferrà.
Mallorca.

Distingit amic: He de donar-vos una notícia per a mi molt agradable. Al mateix temps que us enviava còpia dels meus últims versos, vaig enviar-ne una altra al Sr. Francesc de B. Moll. M'ha contestat que desitjava publicar-los a "Les Illes d'Or", ara que hi ha una major tolerància per part de la censura. Jo he acceptat la proposta. Em pregunta si cal posar-hi pròleg i, en tal cas, qui hauria de ser el prologuista. Em dona, doncs, una idea que potser convindria acceptar. Ara bé, el nom que immediatament se m'acudí, fou el vostre. M'haureu de perdonar la gosadia de demanar-vos-el. Només us deman que em dediqueu una petita part del vostre temps lliure: no m'atreuria a demanar-vos res que us costés més que això. Si ara no teniu ganes d'escriure o hi ha algun altre inconvenient, el llibre podria sortir sense pròleg. On dic pròleg, s'ha d'entendre, és clar, unes curtes línies de presentació.

A les poesies que us vaig enviar de "Terra i somni" hi afegiré, per a la publicació, dues poesies més que vagaven entre aquest llibre i el primer, i que vos ja coneixeu. Així, "Elegies i paisatges", si arriba a publicar-se algun dia, quedarà una mica més descarregat i més proporcionat, quant a volum, al meu segon llibre, que ja veieu que sortirà el primer.

Cas que escrigueu el pròleg, potser vos mateix el podríeu enviar al Sr. Moll. No sé si té molta de pressa; però el procediment seria, indubtablement, més ràpid.

Us saluda cordialment el vostre bon amic i servidor

M. Villanómez Llobet

Eivissa, 28 d'abril de 1946.

Sr. Miquel Ferrà.
Mallorca

Distingit amic: He de donar-vos una notícia per a mi molt agradable. Al mateix temps que us enviava còpia dels meus últims versos, vaig enviar-ne una altra al Sr. Francesc de B. Moll. M'ha contestat que desitjava publicar-los a "Les Illes d'Or", ara que hi ha una major tolerància per part de la censura. Jo he acceptat la proposta. Em pregunta si cal posar-hi pròleg i, en tal cas, qui hauria de ser el prologuista. Em dona, doncs, una idea que potser convindria acceptar. Ara bé, el nom que immediatament se m'acudí, fou el vostre. M'haureu de perdonar la gosadia de demanar-vos-el. Només us deman que em dediqueu una petita part del vostre temps lliure: no m'atreuria a demanar-vos res que us costés més que això. Si ara no

teniu ganes d'escriure o hi ha algun altre inconvenient, el llibre podria sortir sense pròleg. On dic pròleg, s'ha d'entendre, és clar, unes curtes línies de presentació.

A les poesies que us vaig enviar de "Terra i somni" hi afegiré, per a la publicació, dues poesies més que vagaven entre aquest llibre i el primer, i que vos ja coneixeu. Així, "Elegies i paisatges", si arriba a publicar-se algun dia, quedarà una mica més descarregat i més proporcionat, quant a volum, al meu segon llibre, que ja veieu que sortirà el primer.

Cas que escrigueu el pròleg, potser vós mateix el podríeu enviar al Sr. Moll. No sé si té molta de pressa; però el procediment seria, indubtablement, més ràpid.

Us saluda cordialment el vostre bon amic i servidor

M. Villanómez Llobet

Senyor Miquel Ferrà.

Mallorca.

Benvolgut amic: He rebut la vostra lletra, amb les modificacions proposades. Tot em sembla bé. En el darrer vers, efectivament, el mot "alta" no afegeix cap idea nova, i "nostra" precisa més un sentit que podria restar obscur. En el quart vers, el mot "nostra" ja no és tan necessari: l'altura no pot ésser més que una. En canvi, "tanta" sumava, potser, noves dimensions a la poesia. Judicava no sols una idea d'admirada consideració, sinó també de distància, en comparació amb la pròpia baixesa. Es tractava d'exposar, tal vegada amb una mica de gosadia, aquets matisos que el poeta ha de comunicar màgicament, per les virtuts ocultes dels mots. Sens dubte, "vostra altura" és més normal; però "tanta altura" (hi sobren tes, però en "voli vers vostra" sobren ves) va més carregada d'intencions. Amb tot, faceu el que vulgueu.

Ja us escriré, aviat, les últimes poesies que he escrit. No moltes, però ara vaig fent.

Disposen del vostre amic

M. Villangómez.

Eivissa, 26 de maig de 1947.

Ap. Dr. Ferrà: ja ho he fet

Senyor Miquel Ferrà.

Mallorca.

Benvolgut amic: He rebut la vostra lletra, amb les modificacions proposades. Tot em sembla bé. En el darrer vers, efectivament, el mot "alta" no afegeix cap idea nova i "nostra" precisa més un sentit que podria quedar obscur. En el quart vers, el mot "nostra" ja no és tan necessari: l'altura no pot ésser més que una. En canvi, "tanta" sumava, potser, noves dimensions a la poesia. Judicava no sols una idea d'admirada consideració, sinó també de distància, en comparació amb la pròpia baixesa. Es tractava d'exposar, tal vegada amb una mica de gosadia,

aquets matisos que el poeta ha de comunicar màgicament, per les virtuts ocultes dels mots. Sens dubte, "vostra altura" és més normal; però "tanta altura" (hi sobren tes, però en "voli vers vostra" sobren ves) va més carregada d'intencions. Amb tot, faceu el que vulgueu.

Ja us escriré, aviat, les últimes poesies que he escrit. No moltes, però ara vaig fent.

Disposen del vostre amic

M. Villangómez.

Eivissa, 26 de maig de 1947

Transcripció literal dels documents per **Francesc Lladó i Rotger**

IRENE BACCARINI és una destacada poetessa i estudiosa de la literatura italiana. Actualment desenvolupa el doctorat en italianística a la Universitat de Roma "Tor Vergata". Ha tingut cura en les seves recerques i investigacions principals de poetes com Dante Alighieri, Giacomo Leopardi, Giuseppe Ungaretti, Mario Luzi i Giuseppe Conte, entre d'altres. Ha publicat les seves poesies en diverses antologies *Trinità non risolta*, in A.A. V.V., *Io Scrivo*, Roma, Giulio Perrone Editore, 2007; *Amor memor*, in A.A. V.V., *Amore. I grandi temi della poesia. Con una poesia di Gabriella Sica*, Roma, Giulio Perrone Editore, 2008; *Memento mori*, in A.A.V.V., *Dal manoscritto al libro*, Roma, Giulio Perrone Editore, 2008, (finalista de l'homònim premi); *Raccoglierò i tuoi passi* in A.A. V.V., *Dedicato a... Poesie per ricordare*, Guidonia (RM), Aletti editore, 2008.

Les poesies, ara publicades i traduïdes en llengua catalana per a *S'Esclop*, estan extretes de la revista italiana *Polimnia, Trimestrale di Poesia Italiana* núm. 17-18 gennaio-giugno, Roma, 2009, (pp. 72-73).

*Che Itaca sia viaggio, non ritorno.
Non hai più patria,
né un Dio t'ha promesso una terra.
Perché adesso tu sai,
e ogni sera,
quando Venere chiama la notte,
dalla prua ti ritiri nella stiva,
angolo buio di notti solitarie,
caldo rifugio da venti e temporali:
nessuna rotta più vale
che tracciasti il giorno prima.
Dimentica i sogni rimasti nel cassetto,
accanto ai segreti che ti disturbano.
Fai la conta delle provviste.
Il viaggio si compie con quello che hai.
Se la morte t'azzarda uno scherzo,
un inganno,
ferma l'attimo.
Perché adesso tu sai:
sai le terre che hai lasciato
e quelle che non hai.
Fingi del mare la stessa libertà.*

*Ci hai raccolto la vita
in clessidre piantate alla terra,
che non puoi più girare.
E polvere ritorneremo.
- Tu l'hai detto -
Se il tuo pugno si schianta sul piccolo vetro,
un crepare di cocci e più nulla.
Chissà a quale freddo pianeta
o deserto ci soffierai.
Tu Parola e noi polvere che non fa rumore.*

Irene Baccarini

*Que Itaca sia viatge, no retorn.
No tens més pàtria,
ni un Déu t'ha promès una terra.
Perquè ara tu saps,
i cada capvespre
quan Venus crida la nit,
de la proa et retires vers la bodega,
cantonada fosca de nits solitàries,
escalfat refugi de vents i temporals:
cap ruta que traçares
el dia abans et val.
Oblida els somnis estesos en el calaix
al costat dels secrets que et destorben.
Fes el recompte de les provisions.
El viatge es compleix amb el que tens.
Si la mort gosa fer-te una broma,
un engany,
atura l'instant.
Perquè ara tu saps:
coneixes les terres que has deixat
i aquelles que no et pertanyen.
Fingeix del mar la mateixa llibertat.*

*Ens has aplegat la vida
en clessidres plantades en la terra,
que no pots capgirar més.
I pols retornarem.
- Tu ho has dit -
Si el teu puny s'estavella sobre el petit vidre,
un esquinçar-se de bocins i després no-res.
Per ventura a un fred planeta
o desert ens sofriràs.
Tu, Paraula, i nosaltres pols que no fa remor.*

Lluís Servera (trad.)

Darrera cucavela

(Al meu fill Lluís)

FACEM una darrera cucavela.
O millor tal volta
la penúltima. Agafa'm
les mans amb força
i giragonsa
una vegada més
sobre el teu propi eix;
caggira, si cal,
certituds i evidències,
mostra al món
la teva agilitat sense parell,
romp el mite
de la tradició i les bones maneres
i vola,
sent-te
meteorit o astre
o simple avió de paper
i,
quan siguis enlaire,
ingràvid,
espargeix la llavor
del teu nom
sobre els erms camps del silenci.

Miquel Àngel Lladó Ribas

De la part titulada *Territori de silenci* del poemari *L'inquí del gel*, publicat a la col·lecció *El Turó* (2002), premi de poesia «Guillem Colom i Ferrà» (2001)

Joan: *S/T* (Entre S'Esgleieta i Son Termens, 13 de maig de 2007)

Sant Jordi

És el vidre que s'estella en mil fibres
i reneix com l'au fènix per les coses.
Ja s'acaba el sojorn de les roses
i s'albira el reialme dels llibres.
Són quelcom més que la lletra impresa,
el paper estimula els sentits;
quan un l'acaricia amb els dits,
en poua secrets i brins de bellesa.

Són portes obertes a tot el món
i a tots els temps... Parles amb Odisseu,
i amb Curial, i amb Werther que ben trist seu.
La fantasia tots els somnis fon
dins un món nou que és, un poc, com aquest.
I és que llegir és un vell, i bell, gest
que fa, com cal, renéixer la paraula.
Amb un poema, o amb una faula...

Jaume Vidal Forteza

(Inèdit)

“Sa Jaia Corema” (feta pels alumnes de l’escola pública “Ses Finestres Verdes” - Alexandre Rosselló), foto: Joan, Palma, març 2009)

ORNA
AQUÍ

RUARESSMA

DOS BRACOS, SET CAMES
MAS GROS, PEU PETIT
SA JAIA GUARESSMA
JA TORNA SER AGUÍ
ASSE UNES GRANELLES
AMB UN BACALLA
CADA SETMANA
UNA CASA PEDRA.

JAJA COREMA
UNA VELLA, ARRUGADA I REMUGA, NO
PODIA SOPRIR ALS NINS I A LES
NINES I SEMPRE ELS ARRUINAVA AMB
LA SEVA GRANERA, L'ANOMENAVEN
JAJA, JAJA COREMA.
UN MÀGIC, ANOMENAT XIVIU,
VERMELL COM UN CALIU, CANSAT
D'ADVERTIR-LA, LA VA EMBRUIXAR
FENT-LI SORTIR CINC CAMES MÉS DE
LES QUE TENIA, PERÒ FENT-LI
SABER QUE SI ES FEIA AMIGA DELS
NINS I NINES DEL POBLE, ELL
DESFARIA L'EMBRUIX I TORNARIA A
TENIR LES SEVES DUES LLARGUES I
PRIMES CAMES DE SEMPRE.
LA VELLA JAJA HI VA VENIR A
BÉ I EL MÀGIC XIVIU, VERMELL
COM UN CALIU

QUAN JA NOMÉS LI QUEDAVEN DUES
CAMES TORNA BEN AVIAT A AGAFAR
LA GRANERA I A ENCALÇAR ALS NINS
I NINES DEL POBLE.
EL MÀGIC XIVIU QUE HO VA
VEURE, VA FER QUE, COM ESCARMENT
PER MENTIDERA, PERDÉS TAMBÉ LES
DUES CAMES.
AIXÍ LA JAJA COREMA NO VA
PODER ENCALÇAR NINGÚ PUS MAI
MÉS.

JAJA COREMA
TORNARÀ
L'ANOMENAT
DE AGUÍ

JAJA COREMA
UNA VELLA, ARRUGADA I REMUGA, NO
PODIA SOPRIR ALS NINS I A LES
NINES I SEMPRE ELS ARRUINAVA AMB
LA SEVA GRANERA, L'ANOMENAVEN
JAJA, JAJA COREMA.
UN MÀGIC, ANOMENAT XIVIU,
VERMELL COM UN CALIU, CANSAT
D'ADVERTIR-LA, LA VA EMBRUIXAR
FENT-LI SORTIR CINC CAMES MÉS DE
LES QUE TENIA, PERÒ FENT-LI
SABER QUE SI ES FEIA AMIGA DELS
NINS I NINES DEL POBLE, ELL
DESFARIA L'EMBRUIX I TORNARIA A
TENIR LES SEVES DUES LLARGUES I
PRIMES CAMES DE SEMPRE.
LA VELLA JAJA HI VA VENIR A
BÉ I EL MÀGIC XIVIU, VERMELL
COM UN CALIU

QUAN JA NOMÉS LI QUEDAVEN DUES
CAMES TORNA BEN AVIAT A AGAFAR
LA GRANERA I A ENCALÇAR ALS NINS
I NINES DEL POBLE.
EL MÀGIC XIVIU QUE HO VA
VEURE, VA FER QUE, COM ESCARMENT
PER MENTIDERA, PERDÉS TAMBÉ LES
DUES CAMES.
AIXÍ LA JAJA COREMA NO VA
PODER ENCALÇAR NINGÚ PUS MAI
MÉS.
AIXÍ M'HO CONTAREN I AIXÍ HO VÓS
CONT, NO SÉ SI ES MENTIDA O
VERITAT; PERÒ AQUESTA JAJA
ARRUGADA TÉ A CADA CAMA UNA
SORPRESA AMAGADA.
SI UNA CANÇONETA APRENEM CADA
DIVENDRES UNA COSA TROBAREM

Vicenç Calonge, foto: Joan (Ciutat, maig 2007)

L'alegria

no viu ni a la planta baixa
ni al gratacel de Burj Dubai
sinó en el Sol i l'Aigua de cada dia
iniciant, ingènua, la travessia
amb la complicitat del vent
i la sinuositat de la tristor
amb ulls oberts d'aprenenta.

Ulls oberts d'aprenenta
que modificarà l'esguard
a mesura que el Temps
les seves petjades imposi
en la intuïda església
on els poetes del Sol i l'Aigua
es revoltent, escriuen i repassen, sàviament,
els esdeveniments.

* * * * *

Era vulgar el capvespre,

incipient ombra d'aixella,
de grises plomes el cel,
sort de Cleopatra i Marc Antoni
besant-se entre vianants
que caminen o corren per fer salut,
skates, cans que s'afuen
i eguinar de bicicletes.

De color negre la Moixa
besava el tigrat Moix
i tot era soroll de vaixells,
copes d'ambrosia plenes
i eunucs que pietosament cantaven
mentre cuirasses en contacte
de sang es tenyien per la mentida empesos
en canviar la vida pel paradís.

Vicenç Calonge i Gustà

(Inèdits)

L'amic de les paraules

Jugaves encara ahir
amb les paraules.
era un acte sublim,
un camí de pedres en l'arena
que t'havia vist nàixer
i que ara és una soledat petita
voleiant com la bandera
d'un horitzó desvalgut
allò, el poc, que ens queda,
i és l'absència i tot menys tu.

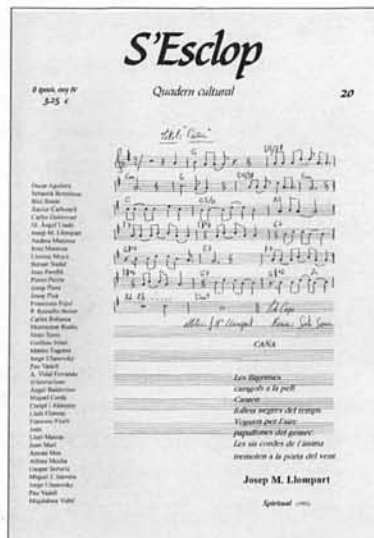
com un joc
vas fer front a tanta vida.

miraves lluny
en l'escalfor
que la pell d'aquest bressol recollia,
ara
el buit, no hi és
en l'ànima, parets com llibres
amuntegats
en cambres
on la tristesa ho va ocupant tot,
però et recorden les paraules,
en el somriure hi ha una certa bellesa
que vas regalar al món, aquest vol
d'un cel sense núvol, aquest futur
que ens has fet un poc més amable.

Alfons Navarret

(Inèdit)

S'Esclop, Quadern cultural 2005

Perpètues paraules

Presentació d'Aina Ferrer del poemari *Perpètues Paraules* de Joan Cabalgante, al claustre de St. Domingo d'Inca (16-12-09)

Com a preàmbul, he de fer referència, en primer lloc, a la satisfacció que tenc d'estar aquí i que prové, essencialment, de dos àmbits. El primer és el de l'amistat ja que conec en Joan de fa estona; la seva poesia i la seva sensibilitat no passen desapercebudes per als qui l'escolten, el llegeixen o comparteixen amb ell la dèria de confegir paraules. Escriure és l'eina del poeta, la seva elecció per a no passar debades per la vida. Per altra banda, com a persona nascuda aquí a Inca, avui és tot un privilegi poder presentar el llibre guardonat en aquesta primera edició del Premi «Pare Colom» de poesia. Que s'hagi incorporat aquesta modalitat és motiu de celebració ja que contribueix a tenir en compte una expressió literària que no té res de parenta pobra i amb la que la nostra ciutat creix des del moment que valora la poesia com a mitjà de coneixement que ens aproxima a la veritat i a la bellesa.

Avui dia s'acostuma identificar els premis importants amb els que

tenen major ressò mediàtic. Els *best-sellers* proliferen al costat de guanys ràpids i prioritant la perspectiva del negoci per sobre de la qualitat. El veredict dels premis no està exempt tampoc d'ombres i potser convé recordar que, així com les intrigues proliferen com més fort és el botí, els premis locals representen avui dia un respir de neutralitat que valora la tasca ben feta per sobre de qualsevol temptació de convertir la literatura en un hoste de l'audiència. Les infraestructures de venda estan immerses en una cursa per a imposar el que sembla per sobre del que és i d'això no se'n escapen, tampoc, els llibres. Cal anar en compte perquè els llibres bons no són ni de bon tros els que tenen més difusió i que tenir esment als autors que trepitgen la mateixa terra que nosaltres suposa saber veure la vàlua del que tenim a prop sense perdre'ns en reclams ficticis ni en modes de temporada. Premis com el que avui ens reuneix aquí són els que ens ajuden a promoure valors tan importants com el de la reflexió o el de l'exercici crític

que tot ciutadà ha d'assolir. Perquè la poesia és una mirada atenta sempre al que passa. La poesia cerca en qualsevol lloc aquelles coses que normalment no tenim el costum de mirar o que, de tant veure-les, ja no les tenim en compte. La poesia descobreix i alhora ens permet descobrir-nos a nosaltres des d'una nova perspectiva per la que passàvem de llarg.

En una entrevista a Wislawa Szymborska, Premi Nobel de Literatura del 96, ella advertí a qui l'entrevistava de tres coses: que no li agradava parlar de poesia, que no li agradava parlar sobre ella i que no li agradava parlar de política. Què quedava? idò parlar d'animals, de plantes, un poc sobre l'amor i un poc sobre l'amistat. Tanmateix això no es complí del tot durant l'entrevista. I la quantitat de temes que van sorgir des d'aquesta aparent censura fou sorprenent.

Aquesta referència em va bé per començar a comentar *Perpètues Paraules*, que és el títol del llibre d'en Joan. On fixar el punt de partida?. Des d'on el poeta comença a fer les primeres passes? L'entrevista que fixa un punt en el camí perquè després un cert grau d'ordre - o de desordre - guii les passes...?. Hi ha uns primers poemes que podríem situar en la continuació del seu anterior poemari *Les veus manllevades*. Tot i que l'homenatge a la figura i al pensament de grans autors és una constant en tot el llibre. Hi ha tantes vides fora de la nostra! tants de relats d'aquells que ens han precedit. Vides que encara alenen i que no podem deixar de banda i que l'autor necessita evocar-les per fer-les d'alguna manera presents. A través dels primers poemes, tant podem sentir a Dragut remar fins a l'extenuació com acompanyar Paul Celan moments abans de llançar-se al Sena. Fugir amb Dafne perseguida per Apolo quan reclama l'ajut de Zeus o a la necròpoli de Son Real acompanyar el viatge de l'últim feni-

ci. Aquests són només els motius d'alguns dels poemes, però alerta!, perquè el poeta té la particularitat d'anar-se'n a viure amb els seus motius, de treballar-los tan profundament que acaba per confondre's amb ells; com en una segona pell, l'ordre es subverteix en un canvi d'adjudicació. Perquè, si bé és l'autor que llaura el camí de les paraules, aviat seran aquestes les que acabaran per apropiarse del creador, proporcionant-li el tornaveu necessari per a descobrir-se a ell mateix en un efecte *boomerang*. Qui cerca veritablement, es troba en allò que cerca. Qui fa una foguera als déus es veu a ell mateix en camí. I com tot allò que té quelcom de sagrat, els versos queden coberts d'una rara intensitat que demana al lector lentitud i ritual. Les paraules que diuen molt en poc són solemnes i així els versos ens donen l'oportunitat de fugir de les presses i d'anar a poc a poc.

part d'un cycle que es repeteix i es perllonga. Qui escriu sap que té un temps d'existència limitat, però sap també que les paraules són signes que teixeixen una xarxa més enllà del temps i de l'espai.

Les baules són una representació d'una recerca expansiva que cerca lligams i consolidació. El poeta escolta el que han dit altres veus: Gil de Biedma, John Donne, Miguel de Unamuno, Garcilaso de la Vega, Joan Alcover. I basteix una cruïlla de camins: de pols, de boira, de tornada. Però no només existeixen les veus cèlebres, sinó que també la contemplació d'un paisatge és ja en sí mateix una veu que ressona amb la mateixa intensitat que algú que ens deixa. El que resta existeix perquè hi ha una altra part que fuig i a través de les notes d'una absència familiar el poeta dona per conclosa la primera part del seu poemari.

Però, a la segona part, les baules

creades en els anys 50 al Japó. Eren les danses de l'obscuritat que enmig del desastre anaven a cercar una nova consciència física. Aquesta dansa és una reflexió sobre el cos i el lloc que ocupa en el Cosmos. Un petit racó es congria, com un refugi. En aquest punt, el poemari comença a recuperar-se dels matisos obscurs i en el poema "Meditació" sorgeix la nuesa de l'home sotmès a la turbulència del corrent vital. Com si fos l'arbre alcoverià el poeta després d'un cert to elegíac cerca encara l'anhel i el desig en un món que s'esfondra. En el poema "La navalla i el pinzell" continua el canvi que espera després de la tragèdia algun indici de claror. D'això tracta l'art quan la representació plàstica o literària s'utilitza gairebé com un conjur que invoca la transformació de la realitat. Una saviesa que, per una altra via, la tradició popular també ha cultivat. Cap el final de la segona part d'a-

"...les paraules són signes que teixeixen una xarxa més enllà del temps i de l'espai"

Hi ha una citació que l'autor ressenya de Giacometti que diu: "L'art m'interessa, però la veritat m'interessa molt més". L'autor segueix la guia d'aquest enunciat i es manifesta en una recerca constant. Qualsevol art neix de la mirada que feim a tot allò que ens envolta. Quan en Joan titula a un dels seus poemes "Els camins de l'escriptura", sap certament que allà on cal anar a cercar les paraules és en la vida i que en ella hi conflueix sobretot l'experiència que, juntament amb la voluntat d'elaboració, fa possible l'art. Aquí el pintor o el músic o el poeta, es converteixen en l'home quotidià que es preocupa per cercar la veritat o la bellesa dins l'ordre de les seves accions. Maldament el caràcter efímer de les coses, de les situacions, de nosaltres mateixos, hi ha connexions que ens enllacen i baules que travessen el temps. L'autor ho diu amb contundència: "Sóc un poema i he vingut per restar".

Les estacions passen però formen

es transformen. Ja no són d'argent sinó de nacre, han perdut consistència. Hi ha pors i temors i la fragilitat de qui viu en un paisatge inhòspit. El to greu augmenta i el poeta sent un cert paral·lelisme amb la figura de la mà de Dant quan comença el viatge a l'infern en la *Divina Comèdia*. La Selva obscura són els boscos de Bellver, la ciutat, el drac de na Coca, perquè la devastació és a l'interior i un patrimoni ardent acompanya l'ésser que pateix. L'autor plany la dissort interior amb la que ha de sobreviure. Són freqüents les referències a la destrucció d'on sobresurten imatges apocalíptiques. Hi ha colors Chopin i Poe torna envoltat de negre. Però, gota a gota del dolor propi, també s'estenen baules. Les emocions ens uneixen al patiment dels altres i els versos troben en la distància Nagasaki i Hiroshima i s'hi uneixen en el rastre del dolor. Però cal tornar alçar-se per seguir endavant. Així el poema *Butto* fa referència precisament a les tècniques de dansa

quest poemari, el poeta torna per cercar la casa, la terra on ha nascut, i acompanya la tornada una cita de Josep Maria Llompart i uns versos que diuen: "Malgrat tot, sobre la corda de llum faré l'intrèpid salt del trapezista: si caic al buit, espero que, del dolor, al manco, en surtin ales". L'autor ret un homenatge a Miró i torna novament la imatge de "La navalla i el pinzell": l'existència que vaga entre un crit tallant i la paraula i que és també el pont que travessa les pors a través del pinzell del llenguatge.

La tercera part del llibre està constituïda per sis poemes que, al meu veure, marquen un interval on l'home es reté de l'avanç. L'habitud del captiveri ens du a la sensació de qui es marceix en l'espera. Un episodi en el que, tanmateix, la mirada s'entretén en les formes alades que circulen prop del refugi dels dies. En realitat no cal mirar gaire lluny, perquè en les proximitats és repeteixen les formes que ens enlluernaven

en la distància. El més gran és en realitat present en el més petit com la forma en espiral d'un amonites la qual es també present en les galàxies i en la formació de les estrelles. El poema "Galàxia Amonites" emergeix resplendent des del cor d'una poma fins a Orió o Casiopea. El lloc de l'home és també una baula de temps efímer entre les mans que se'ns escapa. En l'últim poema es torna a repetir l'estructura anterior. *Mort d'un nisprer* és, de nou una tornada. Quan el temps s'acaba l'autor té la necessitat d'anar cap als paisatges coneguts i els recers pròxims. Però fins i tot la infància és com l'arbre del nisprer que va desaparèixer quan algú un dia decidí tallar-lo.

La darrera part del llibre *Cadenes que no pesen* és confegeix al voltant de la certesa de qui sap que al final de tot no hi ha cap llum. El poema "Bram de Clapham South" és la primera estació. Però encara que no pesin les cadenes no deixen de fer-mar-nos. Tant fa que sigui com diu en Joan "al gest cansat del desig o a l'ombra del fum, o al fum de la teva ombra". No tenim poder per veure-hi clar, la nostra percepció s'estén per la boira. Només la llum pot fer-se dins la nostra ment. Tornen els homenatges que al llarg del llibre sempre han estat una constant. Les pors i l'incertesa han habitat les veus de la literatura. Al poema la *Pregària de Praga* Kafka retorna a partir d'uns versos de Bartomeu Fiol. La terra promesa no mira ja cap al futur és més aviat un retorn al Paradís perdut de la infància o al lloc de la memòria que encara la serva. Una mar vella des d'on sobrevé l'enyor. Llavors no hi ha ni estrèpit, ni derrota, ni patiment. Podem anar-nos tranquils a l'embat de les ones perquè la paraula sobreviu escrita. Com diu en Joan en el darrer poema la veu deixa una empremta. És gairebé perpètua. És paraula de marès.

Aina Ferrer Torrens

Presentació de *Perpètuas Paraules* de Joan Cabalgante Guasp, a Inca 16/12/09

Meditació

Sota om ombrívol, vora d'un torrent
veia que groc brançam esdevenia
cofurna de fulla dentada i batent.
Era l'escorça que l'oratge feria,
engronsava la juvenesa amatent,
eco de còdols, mineral alegria.
L'aigua temptava la meva peresa,
passaven els raigs com llambreigs d'incertesa.
L'arbre associà sets que no s'acaben
més que en vertigens de vetustes veus
vibrants que en tocar les arrels arriben
al solc aïrat que la terra fa seu.
Però forta corrent i el llot el tomen,
no sosté la branca el record de neu,
s'endu la tempesta el tronc mutilat
de l'om, la recança de ma soledat.

Bram de Clapham South

Videmus nunc per especulum
Joan Roís de Corella

I el mirall, ara, tot ho desorbita
Jaume Pomar

El metro esbudella el ventrell de Clapham South
i el meu rostre és l'estació més fosca;
no hi ha cap punt de llum a la fi del túnel.
Ja fa temps que el còmput venç el somriure,
que calculem el dígit de percepció,
que inventem píndoles per a la son;
el sexe va ser un punt d'inflexió
i en miralls, a través del quals veiem la forma
dels nostres somnis, rau la felicitat.
Si ens tanquen, imaginem una clau.
Si ens separen, podem vèncer el dolor.
Ja fa molt de temps que els rellotges
han esquarterat la nostra paciència,
i que hem decidit comprar grams d'oblit
per oblidar el temps que, lent, ens avança.
Ens eclipsa el sol quan sortim de l'ou,
i així i tot volem tenir la porta oberta
vivint a una illa enrocada i deserta
en el mar. Roquers tots, cercarem calor
en aquest hivern. Tot i que bé ho sabem:
no hi ha cap punt de llum a la fi del túnel;
no hi ha cap punt de llum a la fi;
no hi ha cap punt de llum;
no n'hi cap, no.

Joan Cabalgante Guasp

De *Perpètuas Paraules*, (1r. Premi de Poesia Mediterrània Pare Colom, 2009). Publicat per Lleonard Muntaner, Editor, dins la col·lecció «La Butzeta», amb presentació de Pere Rotger i Llabrés, batle d'Inca, i pròleg de Sebastià Serra Busquets, president de l'Institut d'Estudis Balearics

Himnes homèrics

Els Himnes homèrics formen una col·lecció de cants en honor dels déus, composts en hexàmetres, que els grecs antics van atribuir al més gran dels seus poetes, Homer. Contenen tots una invocació i un elogi dels déus, i molts narren històries protagonitzades per ells, alhora que ens introdueixen en un món diví lluminós i feliç, però també molt humà. Aquí en tenim un exemple referit a Dionís, el déu del vi, de les aparences i les transformacions. Va ser recreat per Robert Graves en el seu poema "The Ambrosy of Dionysus and Semele".

VII A DIONÍS

Faré memòria de Dionís, el gloriós fill de Sèmele,
de com va aparèixer a la vora del mar sense fruit,
en un promontori endinsat dins mar, fent-se
[semblant a un noi
en la primera juvenesa. Al seu entorn onejaven
[formosos rulls
d'una cabellera bruna, i duia un mantell de porpra
[sobre les robustes
espatlles. De sobte s'acostaren ràpidament, amb
[una nau ben guarnida de bancs,
uns homes, uns pirates tirrens, per la mar de color
[vinós; un mal destí
els portava. Ells, en veure'l, es feren senyes els uns
[als altres
i de seguida van saltar a terra; al punt, agafant-lo,
el van llançar dins la seva nau, satisfets en el cor,
ja que creien que era fill de reis nodrissons
de Zeus. El volien fermar amb lligams terribles,
però els fermalls no van retenir-lo, sinó que els
[vímets de mans i peus
van caure lluny, i ell restà assegut, amb un somriure
en els ulls negrosos. El pilot, quan se'n donà compte,
al punt va cridar els seus companys i va dir:
"Desgraciats, quin dels déus és aquest que
[heu agafat i esteu fermant,
tan poderós? Ni tan sols la nau ben treballada pot dur-lo.
I és que ell, o bé és Zeus o Apol·lo de l'arc de plata,
o bé Posidó, perquè no s'assembla als homes
mortals, sinó als déus que posseeixen les estades
[olímpiques.
Vinga, deixem-lo lliure sobre la negra terra ferma
tot d'una, i no li poseu les mans damunt, no sigui que,
[encolerit,
aixequi vents difícils de suportar i una gran tempesta".
Així digué, però el capità va increpar-lo amb aquestes
dures paraules:
"Desgraciat! Mira el vent i aixeca amb mi la vela
[de la nau,
agafant tot el cordam junt; d'aquest, se n'ocuparan
[els homes.
Arribarà, espero, a Egipte o bé a Xipre,
o als Hiperboris o més enllà encara, però al final
potser ens parlarà dels seus amics, de tots els béns que té
i dels parents, ja que una divinitat l'ha llançat entre
[nosaltres".

Parlant així, va aixecar l'arbre i la vela de la nau;
el vent bufà enmig de la vela i als costats, el cordam
es va tensor. Però de sobte, se'ls van mostrar uns fets
[admirables:
primer de tot, per la negra nau veloç va rajar amb soroll
un vi grat de beure i perfumat, del qual pujava un aroma
ambrosiàc; i l'espant s'emparà de tots els mariners
[en veure-ho.
De seguida, a dalt de tot de la vela es va estendre
una parra, de banda a banda, i en penjaven abundants
raïms; entorn del pal s'enroscava una heura negra
plena de flors, i un fruit encisador hi sortia a damunt,
mentre que tots els escàlems tenien garlandes. Ells,
[en veure-ho,
aleshores ja van manar de seguida al pilot que s'apropés
a terra; però el déu se'ls transformà, dins la nau,
a la popa, en un lleó terrible que rugia fort, i enmig
[d'aquesta
va fer sortir una óssa de coll pelut, mostrant-la com
[a senyal.
Es posà dreta, furiosa, mentre que el lleó estava
[dalt del pont,
amb una mirada feroç i terrible; ells van córrer
[a la proa
i s'aturaren vora el pilot, que tenia un ànim prudent,
esporuguits; però el lleó es va llançar de sobte
i va agafar el capità. Els homes, tractant d'evitar
[el mal destí,
en veure-ho van saltar per la borda, tots alhora,
[a la mar divina
i es van transformar en dofins. El déu, compadint-se
[del pilot,
va retenir-lo i el va fer molt venturós dient-li
aquestes paraules:
"Tingues ànim, bon mariner que has estat grat al
[meu esperit!
Jo sóc Dionís de rugit potent, i la mare que em va infantar
fou Sèmele, filla de Cadme, unida en amor a Zeus".
Salut, fill de Sèmele de bell rostre! No és possible
compondre bellament un dolç cant a qui s'oblida de tu.

Traducció de **Maria Rosa Llabrés Ripoll**

D'Himnes homèrics, publ. Edicions del Salobre (Pollença, 2009)

MARIA ROSA LLABRÉS RIPOLL. Llicenciada en Filologia Clàssica i en Psicologia per la Universitat de Barcelona (UB), és catedràtica de Grec de Batxillerat.

És l'autora de dos reculls de poemes: *La interrogació vermella* (Llibres de Capaltard, Palma, 2003) i *L'ocell rebel* (Edicions Can Sifre, 2007) i del llibre d'assaig *Robert Graves i el món clàssic* (Lleonard Muntaner Editor, 2006). El 2007, fou guardonada amb el Premi «Ciutat de Palma» de crítica literària. Així mateix, en la seva joventut, va obtenir un Premi nacional universitari de poesia (València, 1972).

Després d'haver publicat dues traduccions de poesia grega: *Poetes lírics de la Grècia antiga* (1999) i *Safo. Cants* (2006), ambdós a Edicions de la Magrana, de Barcelona, les seves obres més recents són les traduccions d'*Himnes homèrics* (Edicions del Salobre, Pollença, 2009) i de *Contra el fet de menjar carn*, de Plutarc (Lleonard Muntaner, Ed., Palma, 2010). També ha col·laborat en diferents revistes, tals com *Auriga* (dedicada a la divulgació del món clàssic), *Lluc* i *S'Esclop*.

A/A: Kílix (Segle VI a.C.) Dionís transforma els mariners en dofins

Gotes suïcides

Plou.

S'escola l'aigua
a la finestra.
S'aferra al vidre
abans de lliscar,
descompassar-se
i desfer la fesomia.

Tremolen les gotes
com carn viva,
resistència de pegellida
al clarobscur del cercle
minúscul,
per sobreviure,
el seu darrer instant.

Noves gotes
assoleixen el traç,
resistir i caure,
resistir i caure,
re-sis-tir i
c
a
u
r
e,
acomplint un disegni.

Pàl·lides besades

Porto besades pàl·lides
davall els limfòcits.
S'ha fet de neu la meva sang.
He tornat aigualida.
Qualsevol podria anorrear-me.

Abracem, tu,
ara que sóc tota aigua
cap a la mar.

Omple'm de sal,
com un baptisme,
llum que m'estripes la mirada
i m'estimes.

Indicis

Esmola l'aire la cua d'oreneta,
una gilette d'acer,
vol geomètric que fereix,
les ungles de Persèfone
aferrant-se a la vida.

Dibuixa atzars i tangents,
incerts trajectes,
l'escriptura d'un enigma,
una remor de tornaveu,
efímera,

L'alzina amolla
brots molt tendres,
quasi de mantega,
damunt les fulles velles,
fosques, com l'absència negra.

Hi veig indicis de canvi
al boci quallat de silenci,
suspès a l'arbre d'ombres
que no es deixa abatre.

Ocells clandestins

Han arribat els ocells clandestins.
No els esperava.
No és el seu temps ni el seu lloc, diuen.

Sento el seu batre d'ales,
inquietant, darrere la porta.
Esperen que els obri.

Encara no he llevat la pols,
ni he estès la bugada d'ahir nit,
encara no he adosat els meus somnis
ni he llegit els poemes del calaix.

No poden esperar.
Obro la porta. Desolada,
només hi trobo plomes,
i aquella olor d'escorxador
i mort evitable.

Amago el plor, covarda,
sota una ala.

Maria Victòria Secall

Poemes del recull inèdit *Els dies i la por*

S'Esclop
Quadern cultural 50

CRESPI I ALEMANY: S/T (2010)

ISBN 84-1697730-5
00010

9788416977307

CAE